

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Л.І.Чорний

(підпис)

2018 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ
ВІДНОСИН»
для підготовки на третьому освітньому рівні
здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною та заочною формою навчання**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
1.2.	Лекції	–	4
1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	–	12
1.4.	Самостійна робота здобувачів	–	23
1.7.	Підсумковий контроль	–	29
2.	Схема нарахування балів	–	32
3.	Рекомендовані джерела	–	34
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	47

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Основні категорії цивільного права	14	2	2				10	14	2	2			10
2.	Суб'єкти цивільного права	13	1	2				10	13	1	2			10
3.	Окремі питання здійснення і захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків	12	1	1				10	12	1	1			10
4.	Проблеми застосування цивільно-правової відповідальності	12	1	1				10	12	1	1			10
5.	Проблеми здійснення окремих видів суб'єктивних цивільних прав	11	1	-				10	11	1	-			10
6.	Вчення про зобов'язання	12	2	-				10	12	2	-			10
7.	Теоретичні проблеми цивільного права в окремих зобов'язаннях з передачі майна у власність чи за іншим речовим правом	12	1	1				10	12	1	1			10
8.	Зобов'язання з виконання робіт і надання послуг	12	1	1				10	12	1	1			10
9.	Недоговірні зобов'язання та їх місце в системі зобов'язального права України	11	1	-				10	11	1	-			10
10.	Теоретичні проблеми спадкування	11	1	-				10	11	1	-			10
	Всього годин:	120	12	8				100	120	12	8			100

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Основні категорії цивільного права	2
1.1.	Право приватне і публічне; спроби їх принципового розмежування. Зміст і основні особливості приватноправового регулювання.	
1.2.	Приватне право в іноземних правових системах. Дуалізм приватного права в континентальних правових системах.	
1.3.	Цивільне право в системі галузей права України.	
1.4.	Особливості речових, корпоративних, зобов'язальних і виключних відносин.	
1.5.	Джерела цивільного права.	
1.6.	Дія цивільного законодавства в часі, в просторі і за колом осіб. Застосування цивільного законодавства.	
1.7.	Поняття цивільного правовідношення. Елементи і структурні особливості цивільного правовідношення.	
1.8.	Зміст цивільного правовідношення. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних прав. Соціальне значення суб'єктивних прав. Новітні вчення, спрямовані проти них (Шварц, Дюгі); їх теоретична й практична неспроможність. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних обов'язків.	
1.9.	Поняття і зміст цивільної правосуб'єктності. Склад учасників (суб'єктів) цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.	
2.	Суб'єкти цивільного права	1
2.1.	Фізична особа як індивідуальний суб'єкт цивільного права. Ім'я, громадянство, стать та інші ознаки, що індивідуалізують правовий статус фізичної особи.	
2.2.	Цивільна правоздатність фізичних осіб. Співвідношення понять «правосуб'єктність» та «суб'єктивне право». Теорія «секундарних» прав. Зміст цивільної правоздатності фізичних осіб та її межі. Рівність цивільної правоздатності фізичних осіб. Динаміка цивільної правоздатності. Цивільна правоздатність апатридів та біпатридів.	
2.3.	Цивільна дієздатність фізичних осіб. Невідчужуваність цивільної дієздатності. Різновиди цивільної дієздатності. Повна цивільна дієздатність фізичних осіб. Набуття та надання повної цивільної дієздатності фізичних осіб. Часткова цивільна дієздатність неповнолітніх до 14 років (малолітніх). Неповна цивільна дієздатність неповнолітніх віком від 14 до 18 років. Випадки, умови і правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичних осіб. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка і піклування. Патронат над дієздатною фізичною особою. Опіка над майном.	
2.4.	Місце проживання фізичної особи і його цивільно-правове значення. Вибір місця проживання. Місце проживання переселенців і біженців. Порядок, умови і правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Порядок,	

<p>2.5. умови і правові наслідки оголошення фізичної особи померлою.</p> <p>2.6. Сутність юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу у науці цивільного права. Теорія фікції (Ф.К.Савіньї, Б.Віндшейд); теорія цільового майна (А.Брінца, К.Беззелера); теорія колективного майна (М.Плантіоль); теорія інтересу (Р.Іерінг); органічна теорія (О.Гірке); реалістична теорія (Р.Саллея); теорія соціальної реальності (Д.Генкін); теорія держави (С.Асканзій); теорія колективу (А.Венедиктов); теорія директора (Ю.Толстой); теорія соціальних зв'язків (О.Красавчиков); теорія організації (А.Пушкін); теорія правового засобу (Б.Пугінський).</p> <p>2.7. Поняття й ознаки юридичної особи. Цивільна правоздатність і дієздатність юридичної особи. Порядок створення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб приватного права. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права. Господарські товариства. Кооперативні товариства. Підприємства. Непідприємницькі юридичні особи приватного права. Держава як особливий суб'єкт цивільного права (sui generis).</p> <p>2.8. Способи індивідуалізації юридичних осіб.</p>		
<p>3.</p>	<p>Окремі питання здійснення і захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків</p>	<p>1</p>
<p>3.1.</p> <p>3.2.</p> <p>3.3.</p> <p>3.4.</p> <p>3.5.</p> <p>3.6.</p>	<p>Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права. Поняття виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. Принципи і гарантії здійснення прав і виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав і виконання цивільно-правових обов'язків.</p> <p>Поняття і види меж здійснення цивільних прав. Межі суб'єктивного цивільного права і межі його здійснення. Поняття і форми зловживання правом. Відмова у захисті права та інші юридичні наслідки зловживання правом.</p> <p>Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків через представника. Поняття і значення представництва. Повноваження. Види представництва. Комерційне представництво. Поняття і види довіреності. Форма довіреності. Передоручення. Припинення довіреності. Представництво без повноваження і його цивільно-правові наслідки.</p> <p>Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. Юрисдикційна і неюрисдикційна форма захисту цивільних прав та інтересів. Судовий захист цивільних прав та інтересів, його способи. Адміністративних захист цивільних прав та інтересів. Самозахист цивільних прав. Необхідна оборона і дії в умовах крайньої необхідності як способи самозахисту цивільних прав. Заходи оперативного впливу на порушника цивільних прав, їх основні особливості і види.</p> <p>Заходи державного примусу, що застосовуються для захисту цивільних прав. Державно-примусові заходи превентивного (попереджувального) характеру.</p>	
<p>4.</p>	<p>Проблеми застосування цивільно-правової відповідальності</p>	<p>1</p>
<p>4.1.</p>	<p>Цивільно-правова відповідальність як спосіб захисту цивільних прав. Особливості цивільно-правової</p>	

4.2.	<p>відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Перспективна і ретроспективна відповідальність. Договірна відповідальність. Деліктна відповідальність.</p> <p>Підстава та умови цивільно-правової відповідальності. Поняття і склад цивільного правопорушення. Протиправна поведінка як умова цивільно-правової відповідальності. Поняття і зміст шкоди (збитків) у цивільному праві. Майнова і моральна (немайнова) шкода. Причинно-наслідковий зв'язок між протиправною поведінкою і шкідливим результатом, що наступив та проблеми його визначення. Вина правопорушника як умова цивільно-правової відповідальності. Теоретичні проблеми вини в цивільному праві. Відповідальність, що не залежить від вини правопорушника. Поняття випадку (казусу) і непереборної сили, їх цивільно-правове значення. Цивільно-правова відповідальність за дії третіх осіб.</p> <p>4.3. Поняття «санкції» в цивільному праві. Співвідношення понять «відповідальність» та «санкція». Різновиди цивільно-правових санкцій. Конфіскаційні санкції. Штрафні санкції. Компенсаційні санкції.</p> <p>4.4. Розмір цивільно-правової відповідальності. Принцип повноти цивільно-правової відповідальності. Форми цивільно-правової відповідальності. Неустойка і її види, співвідношення неустойки і збитків. Особливості відповідальності за порушення грошових зобов'язань. Межі цивільно-правової відповідальності. Зміна розміру цивільно-правової відповідальності. Врахування вини суб'єктів правовідносини при визначенні розміру цивільно-правової відповідальності. «Змішана відповідальність».</p>	
5.	Проблеми здійснення окремих видів суб'єктивних цивільних прав	1
5.1.	<p>Особисті немайнові права фізичних осіб. Поняття і значення особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві. Зміст особистих немайнових прав. Особливості здійснення особистих немайнових прав у цивільному праві. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Репродуктивні права. Право на здоров'я. Право на безпечне довкілля. Право на свободу та особисту недоторканість. Право на сім'ю, опіку та піклування. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Право на гідність та честь. Право на репутацію. Право на індивідуальність. Право на свободу творчості та вибір роду занять. Право на інформацію. Особисті немайнові права фізичної особи в сфері приватності. Способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи. Спростування неправдивої інформації. Заборона поширення неправдивої інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Інші способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи. Особливості застосування заходів цивільної відповідальності як способу захисту особистих немайнових прав фізичної особи.</p>	
5.2.	Немайнові права фізичної особи.	

	<p>Речові права. Поняття й ознаки речового права. Право власності як речове право. Зміст права власності. Види права власності. Довірча власність як різновид права власності. Повноваження власника в різних правових системах. Право власності юридичних осіб. Об'єкти права власності юридичних осіб. Особливості права власності господарських товариств. Правовий режим складеного і статутного капіталу. Право власності виробничих кооперативів. Право власності непідприємницьких товариств і установ. Поняття і зміст права державної і комунальної власності. Суб'єкти права державної і комунальної власності. Правове становище Фонду державного майна України. Об'єкти права державної власності й об'єкти права власності комунальних утворень.</p> <p>5.3. Правовий режим і об'єкти виключної державної власності.</p> <p>5.4. Право власності українського народу. Виникнення права власності. Юридичні підстави (правові титули) власності. Первісні і похідні способи виникнення права власності. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Правові наслідки самочинного будівництва. Цивільно-правовий режим безхазяйного майна та рухомого майна, від якого власник відмовився. Цивільно-правовий режим бездоглядних тварин. Цивільно-правовий режим знахідки. Цивільно-правовий режим скарбу. Поняття та значення набувальної давності. Приватизація державного майна та майна територіальних громад як підстава виникнення права власності фізичних осіб. Особливості набуття права власності за договором. Особливості права власності на цінні папери. Особливості права власності на земельні ділянки. Особливості права власності на помешкання.</p> <p>5.5.</p> <p>5.6.</p> <p>5.7. Припинення права власності. Підстави припинення права власності з волі власника. Випадки і порядок примусового вилучення майна у власника. Окремі проблеми здійснення права спільної власності. Виникнення і припинення права спільної власності. Юридична природа частки учасника відносин спільної часткової власності (співвласника). Право спільної сумісної власності подружжя. Право спільної сумісної власності учасників фермерського господарства.</p> <p>5.8.</p> <p>5.9. Речові права на чуже майно і право власності. Види речових прав на чуже майно.</p> <p>5.10. Поняття та зміст права володіння чужим майном. Поняття та види сервітутів. Земельні сервітути. Особисті сервітути. Особливості суб'єктного складу, змісту і здійснення сервітутних прав. Узус та узуфрукт. Припинення сервітутів. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Теорія переважних прав у цивільному праві: основні концепції. Способи захисту права власності та інших речових прав.</p>	
6.	Вчення про зобов'язання	2
6.1.	Поняття зобов'язального права. Основні тенденції розвитку	

	<p>зобов'язального права. Поняття зобов'язання. Зобов'язання як різновид цивільних правовідносин. Зміст зобов'язання. Визначення зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація.</p> <p>6.2. Система зобов'язань, її поняття і значення. Класифікація зобов'язань. Види зобов'язань.</p> <p>6.3. Суб'єкти зобов'язань. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання за участю третіх осіб. Зміна осіб у зобов'язанні.</p> <p>6.4. Виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Умови і способи виконання зобов'язання.</p> <p>6.5. Способи забезпечення виконання зобов'язань.</p> <p>6.6. Припинення зобов'язань.</p> <p>6.7. Поняття договору. Принцип свободи договору. Зміст принципу свободи договору і його обмеження.</p> <p>6.8. Види договорів у цивільному праві. Непоіменовані (нетипові) договори. Майнові й організаційні договори. Змішані договори. Публічний договір. Договір приєднання.</p> <p>6.9. Попередній договір.</p> <p>6.10. Зміст договору. Істотні умови договору. Укладення договору. Оферта. Акцепт. Укладення договору в обов'язковому порядку. Укладення договору на біржах, аукціонах, конкурсах тощо. Врегулювання розбіжностей, що виникають під час укладення договору. Форма договору.</p> <p>6.11. Момент укладення договору. Припинення і зміна договору. Наслідки припинення чи зміни договору.</p>	
7.	Теоретичні проблеми цивільного права в окремих зобов'язаннях з передачі майна у власність чи за іншим речовим правом	1
7.1. 7.2. 7.3. 7.4. 7.5. 7.6.	<p>Поняття, значення і сфера застосування договору купівлі-продажу. Основні елементи договірної зобов'язання купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу. Сторони у зобов'язанні купівлі-продажу, їх права та обов'язки.</p> <p>Виконання договору купівлі-продажу. Передача права власності на товар. Відповідальність продавця за евікцію. Права покупця і відповідальність продавця за продаж речі неналежної якості; за порушення умов про кількість, комплектність і асортимент товару. Гарантійний строк та строк придатності товару.</p> <p>Договір роздрібної купівлі-продажу. Публічна оферта. Особливості захисту прав громадян-споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. Види договору роздрібної купівлі-продажу. Продаж товару за зразками. Продаж товарів з використанням автоматів. Договір з умовою про доставку товару покупцеві. Договір найму-продажу.</p> <p>Договір купівлі-продажу нерухомості. Права на земельну ділянку при продажі нерухомості, що знаходиться на ньому. Передача нерухомості набувачу. Особливості продажу житлових приміщень. Договір купівлі-продажу підприємства. Купівля-продаж державного та комунального майна в процесі приватизації.</p> <p>Договір купівлі-продажу на товарних біржах. Договір купівлі-</p>	

<p>7.7.</p> <p>7.8.</p> <p>7.9.</p> <p>7.10.</p> <p>7.11.</p> <p>7.12.</p> <p>7.13.</p> <p>7.14.</p> <p>7.15.</p> <p>7.16.</p>	<p>продажу з аукціону та на конкурсі. Поставка як різновид договору купівлі-продажу. Договір поставки товарів для державних потреб. Державний контракт, порядок його укладення. Виконання зобов'язань за державним контрактом. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір контрактації. Договір ренти. Обтяження рентою нерухомого майна. Захист інтересів одержувача ренти. Договір безстрокової ренти. Викуп безстрокової ренти. Договір довічного утримання. Договір найму (оренди). Піднайм. Відповідальність орендодавця за недоліки зданого в оренду майна. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі. Обов'язки сторін щодо утримання і ремонту найманого майна. Орендна плата. Виконання і припинення договору найму (оренди). Можливість викупу орендованого майна. Договір прокату. Побутовий прокат. Прокат технічних засобів. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Права на земельну ділянку при оренді будівлі. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір найму (оренди) транспортного засобу з екіпажем. Договір найму (оренди) транспортного засобу без екіпажа. Договір оренди підприємств. Договір безоплатного користування майном (позички). Договори соціального і комерційного найму (оренди) житла.</p>	
8.	Зобов'язання з виконання робіт і надання послуг	1
<p>8.1.</p> <p>8.2.</p> <p>8.3.</p> <p>8.4.</p> <p>8.5.</p> <p>8.6.</p> <p>8.7.</p>	<p>Поняття договору підряду. Відмінності підрядного і трудового договорів. Організація роботи і ризик підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Прийняття результатів роботи. Оплата результату роботи. Кошторис. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Зміна і припинення договору підряду. Договір побутового підряду. Захист прав споживачів у сфері побутового обслуговування населення. Виконання договору побутового підряду. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання. Гарантійне й абонементне обслуговування. Договір будівельного підряду. Виконання договору будівельного підряду. Здача і прийняття результату робіт, виконаних за договором. Договір підряду на проведення проектних і пошукових робіт, його елементи і зміст. Експертиза і прийняття технічної документації. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Зміст договору. Відповідальність за порушення договору. Поняття і види договірних зобов'язань за наданням послуг. Поняття договору про надання послуг, його співвідношення з підрядним договором. Предмет і зміст договору про надання послуг. Укладення і виконання договору про надання послуг.</p>	

<p>8.8.</p> <p>8.9.</p> <p>8.10.</p> <p>8.11.</p> <p>8.12.</p>	<p>Види договору про надання послуг.</p> <p>Транспортні зобов'язання. Договори про організацію перевезень вантажів. Договір перевезення вантажу, його основні елементи. Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір повітряного перевезення вантажів. Договір повітряного чартеру. Договір морського перевезення вантажів. Договір чартеру. Договір перевезення вантажів по внутрішніх водних шляхах. Договір автомобільного перевезення вантажів. Договір централізованого перевезення вантажів автотранспортом.</p> <p>Договір перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.</p> <p>Договори перевезення пасажирів і багажу. Цивільно-правовий захист громадян-споживачів транспортних послуг. Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань. Експедиційні зобов'язання. Договори транспортного експедирування, їх відмінність від суміжних цивільно-правових договорів. Відповідальність за порушення договору транспортного експедирування, її підстави і межі.</p> <p>Зобов'язання по зберіганню. Знеособлене зберігання. Відповідальність охоронця. Професійний і побутовий схов. Договір зберігання на товарному складі. Окремі види зберігання. Зберігання на товарному складі. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, у камерах схову транспортних організацій, у гардеробах і в готелях.</p> <p>Зберігання в порядку секвестру. Договір зберігання транспортних засобів. Договір охорони. Обов'язок зберігання в силу закону.</p> <p>Зобов'язання за наданням юридичних послуг. Договір доручення. Договір комісії. Агентський договір.</p> <p>Зобов'язання з договору управління майном. Особливості правового режиму майна, що знаходиться в управлінні. Особливості управління емісійними цінними паперами.</p>	
<p>9.</p>	<p>Недоговірні зобов'язання та їх місце в системі зобов'язального права України</p>	<p>1</p>
<p>9.1.</p> <p>9.2.</p> <p>9.3.</p> <p>9.4.</p> <p>9.5.</p>	<p>Поняття й основні ознаки недоговірних зобов'язань, їх відмінність від договірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань.</p> <p>Зобов'язання з публічної обіцянки нагороди. Зобов'язання з публічного конкурсу. Зміна умов і скасування публічного конкурсу.</p> <p>Поняття й особливості алеаторних (ризикових) угод. Зобов'язання з проведення ігор і укладення парі. Зобов'язання, що виникають при проведенні лотерей, тоталізаторів і інших ігор публічно-правовими утвореннями чи з їх дозволу.</p> <p>Поняття і види дій у чужому інтересі. Умови виникнення зобов'язань з дій у чужому інтересі. Правові наслідки здійснення дій по рятуванню здоров'я та життя іншої особи, запобіганню загрози шкоди чужому майну. Укладення угоди в чужому інтересі без доручення. Безпідставне збагачення внаслідок дії в чужому інтересі.</p>	

9.6.	Правові наслідки створення загрози життю і здоров'ю фізичної особи, а також її майну чи майну юридичної особи. Зобов'язання із відшкодування шкоди. Співвідношення понять «деліктне зобов'язання» і «деліктна відповідальність». Підстава й умови виникнення деліктних зобов'язань. Принцип генерального делікту. Відшкодування шкоди при здійсненні самозахисту. Зобов'язання по відшкодуванні шкоди, що завдана в стані крайньої необхідності.	
9.7.	Принцип повного відшкодування. Врахування вини потерпілого і матеріального становища особи, що завдала шкоди.	
9.8.	Поняття моральної шкоди. Випадки її компенсації. Чинники, що впливають на зміну розміру компенсації моральної шкоди.	
9.9.	Відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми та емансипованими фізичними особами. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною, обмеженою в дієздатності особою та особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.	
9.10.	Поняття та види джерел підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Особливість відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.	
9.11.	Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду та строки відшкодування.	
10.	Теоретичні проблеми спадкування	1
10.1.	Поняття спадкування. Спадкове правонаступництво і його види.	
10.2.	Підстави спадкування. Відкриття спадщини. Суб'єкти спадкового правонаступництва. Об'єкти спадкового правонаступництва. Спадкова маса.	
10.3.	Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Форма заповіту. Зміст заповіту. Заповідальний відказ (легат). Заповіт з умовою. Секретний заповіт. Зміна і скасування заповіту. Виконання заповіту. Спадкоємці за заповітом. Поняття, зміст і суб'єкти права на обов'язкову частку.	
10.4.	Спадкування за законом. Спадкоємці за законом, порядок їх закликання до спадкування. Частки спадкоємців за законом у спадковій масі. Спадкування за правом представлення.	
10.5.	Прийняття спадщини. Способи і термін прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Відумерлість спадщини. Оформлення спадкових прав. Правові наслідки прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємця за боргами спадкодавця. Розподіл спадкового майна. Охорона спадкового майна.	
10.6.	Відмова від спадщини, її оформлення і правові наслідки. Зобов'язання за спадковим договором.	
	Усього	12

1.1. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1 Тема 1. Основні категорії цивільного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Дуалізм приватного права та його критерії. Проблема дуалізму в Україні.
- 1.2. Місце цивільного права в системі галузей права України.
- 1.3. Предмет цивільного права як галузі права. Проблема віднесення корпоративних відносин до особистих немайнових. цивільного права України.
- 1.4. Поняття цивільного законодавства. Система цивільного законодавства:
 - 1.4.1. Конституція України, Цивільний кодекс України, інші кодекси України (УРСР), Закони України. Особливе місце Декретів Кабінету Міністрів у системі законодавства України.
 - 1.4.2. Підзаконні акти цивільного законодавства: акти Президента, Кабінету Міністрів, міністерств та відомств України, місцевих державних адміністрацій.
 - 2.3. Нормативно-правові акти Союзу РСР та Української РСР як джерела цивільного права.
- 1.3. Міжнародні договори як джерела цивільного права.
- 1.4. Значення рішень та висновків Конституційного Суду України для законодавства України. Дискусія про визнання актів КСУ судовим прецедентом.
- 1.5. Роль судової, господарської (арбітражної), нотаріальної практики у тлумаченні, застосуванні та удосконаленні цивільного законодавства.
- 1.6. Дія цивільного законодавства:
 - 1.6.1. Дія цивільного законодавства в часі. Зворотна сила цивільного закону.
 - 1.6.2. Дія цивільного законодавства в просторі.
 - 1.6.3. Дія цивільного законодавства за колом осіб.
- 1.7. Аналогія закону та аналогія права в цивільному праві.
- 1.8. Систематизація цивільного законодавства.
- 1.9. Тлумачення цивільно-правових норм.

Аудиторна письмова робота

1. Визначте, чи можна вважати цивільно-правовими відносинами, що виникли за наступних обставин, і чи можна застосувати до них норми цивільного права:
 - а) Акціонерне товариство передало Управлінню Південно-Західної залізниці для доставки в ХУУП свою продукцію - партію комп'ютерів - на суму 500 тис. грн. При прийнятті доставленого вантажу було виявлено нестачу цієї продукції на суму 20 500 грн.
 - б) Налагоджувач комп'ютерної техніки у науково-дослідному інституті Крот через недбалість вивів з ладу принтер вартістю 800 грн., а також знищив з пам'яті переданого йому для ремонту комп'ютера інформацію з результатами експерименту, над якими протягом декількох місяців працював колектив інституту.
 - в) Товариство з обмеженою відповідальністю (ТзОВ) "Корд" уклало договір з товариством "Металіст" про передачу останньому у безоплатне користування обладнання для виробництва металовиробів на загальну суму 820 тис. грн. Засновник "Корда" - механічний завод - заперечував проти безоплатної передачі обладнання та вимагав укладення договору оренди.
 - г) Водій рейсового автобуса Петренко збив пішохода Буркуна, який переходив через проїжджу частину у невстановленому місці. Після видужання Буркун звернувся до АТП, на балансі якого знаходився автобус, з вимогою відшкодування збитків. Проте, директор АТП відмовився відшкодувати Буркуну збитки, мотивуючи це наступним: по-перше, АТП не несе відповідальності за дії водіїв; по-друге, Буркун переходив проїжджу частину у невстановленому місці.

д) Сидорчук працював у складі бригади на будівництві виробничого приміщення ТзОВа «Світязь», працівником якої він був з 1992 року. Через три місяці з початку будівництва виник спір щодо оплати роботи членів його бригади.

Які правові відносини виникли виходячи з умов задачі? Які норми законодавства необхідно використати для врегулювання даного спору?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: приватне право, публічне право, система права України, галузь права, інститут права, підгалузь (субінститут) права, норма права, система цивільного права, предмет цивільно-правового регулювання, цивільні правовідносини, ознаки методу цивільного права, принципи права, функції цивільного права, джерела цивільного права, цивільне законодавство, акти цивільного права, судовий та адміністративний прецедент, звичай, система цивільного законодавства, звичаї ділового обороту, договір, локальні акти регулювання цивільних правовідносин, Конституція України, міжнародні договори, ратифікація, Закони України, підзаконні нормативні акти, Укази Президента, Постанови Кабінету Міністрів, межі законодавчого регулювання цивільних відносин, чинність актів цивільного законодавства, зворотні дія закону, аналогія закону, аналогія права, звичаєве право; пандектна система побудови Цивільного кодексу України (далі – ЦК України).

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

поняття та місце цивільного права серед інших галузей права; система цивільного права як галузі права; поняття та види правовідносин, що регулюються цивільним правом; визначення цивільного права як галузі права.

співвідношення цивільного права та цивільного законодавства;
опублікування як умова чинності нормативних актів, особливості набуття чинності актами різної юридичної сили;
способи припинення чинності нормативного акту;
прогалини у регулювання цивільних відносин та способи їх подолання;
Інкотермс як зібрання звичаїв ділового обігу;
структура та побудова нормативно-правових актів України, значення преамбули.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Суб'єкти цивільного права

Питання для усного опитування та дискусії

2.1. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Індивідуалізуючі ознаки фізичної особи та їх цивільно-правове значення.

2.2. Правовий статус апатридів та біпатридів.

2.3. Правоздатність фізичних осіб:

2.3.1. Обсяг правоздатності;

2.3.2. Співвідношення правоздатності і суб'єктивного права.

2.3.3. Перспективна правоздатність та правовий статус.

2.3.4. Динаміка правоздатності;

2.3.5. Проблема обмеження правоздатності фізичних осіб;

2.4. Дієздатність фізичних осіб.

2.4.1. Набуття та надання повної дієздатності;

2.4.2. Співвідношення дієздатності із категоріями «повноліття», «правочиноздатність», «деліктоздатність», «тестаментоздатність»;

2.4.3. Адієздатність.

2.5. Сутність юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу у науці цивільного права.

2.6. Спеціальна правоздатність юридичної особи.

2.7. Держава як особливий суб'єкт цивільного права (*sui generis*).

2.8. Порядок створення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб приватного права.

2.9. Система юридичних осіб приватного права.

2.10. Унітарні підприємства.

2.11. Корпоративні підприємства.

2.12. Підприємницькі кооперативи.

2.13. Товариства співвласників.

2.14. Установа та заклад.

Аудиторна письмова робота

Вирішіть задачі:

Задача 1

Віктор Петров з нагоди закінчення школи отримав у подарунок від бабусі магнітофон. Через деякий час він запитав бабусю, чи не буде вона заперечувати проти того, щоб він обміняв магнітофон на відеокамеру, що належить його знайомому Нестеренку. Бабуся не заперечувала і письмово оформила свою згоду на вчинення правочину. Обмін відбувся.

Батько Віктора, дізнавшись про цей обмін, зажадав від Нестерова повернути магнітофон та взяти назад відеокамеру, оскільки він своєї згоди на обмін не давав. Нестеров відповів відмовою, пояснивши, що, наскільки йому відомо, магнітофон був подарований Віктору не батьком, а бабусею, яка дала письмову згоду на здійснення цього правочину. За цих обставин, як вважав Нестеренко, неповнолітній Віктор не потребував згоди батька на укладення договору.

Хто правий у цій суперечці? Чи зміниться рішення, якщо мати Віктора дасть згоду на обмін на прохання бабусі?

Задача 2

Іван (8 років) та Денис (10 років), граючи надворі, розвели поблизу сараю багаття, від якого сарай спалахнув. Власник сараю звернувся до батьків Івана та Дениса з позовом про відшкодування збитків.

Батьки дітей заперечували проти позову, посилаючись на те, що їх діти ще недієздатні і тому відповідальність за завдану шкоду не несуть, а вони (батьки) у момент завдання шкоди були на роботі, тому також не повинні нести відповідальність.

Визначте коло суспільних правовідносин. Як вирішити справу?

Задача 3

Визнаний у встановленому законом порядку недієздатним громадянин Белов протягом декількох місяців купував по одній авторучці у день в одному і тому ж магазині. Призначена його опікуном дружина принесла до магазину всі придбані авторучки і зажадала від директора магазину повернути сплачені за них гроші. Директор магазину відмовився виконати вимогу дружини Белова, пославшись на те, що Белов вчиняв дрібні побутові правочини, які самостійно вправі здійснювати будь-яка особа.

Хто правий у цій суперечці? Відповідь аргументуйте.

Задача 4

Орленко у встановленому порядку був оголошений померлим. Його майно перейшло до його дружини як до єдиного спадкоємця першої черги. Через рік вона продала автомашину Воркуну, бібліотеку — Лушківій. Усі вони знали, що купують речі, які належали особі, яку оголошено померлою. Декілька цінних картин, а також ряд інших речей були продані невідомим особам. Скрипку, фотоапарат, телевізор дружина залишила собі. Частина грошей, одержаних від продажу картин, вона витратила на придбання меблів.

Через 2 роки після оголошення Орленка померлим він повернувся. До цього часу дружину вступила у шлюб другий раз з Сушком і відмовилась повернутись до Орленка, а також відмовилась віддати йому речі, які залишились та гроші, одержані за продані речі. Воркун та Лушкова також відмовились повернути йому речі. Тоді Орленко звернувся до суду з позовом до своєї колишньої дружини та до цих осіб. Від останніх він вимагав повернення автомашини та бібліотеки, а від дружини — скрипки, фотоапарату, телевізора, а також меблів, оскільки вони були куплені за гроші, одержані від реалізації картин та інших речей, які належали йому. Орленко також просив суд визнати недійсним шлюб його колишньої дружини з Сушком.

Визначте коло суспільних правовідносин. Які вимоги Орленка підлягають задоволенню? Чи є правомірними дії Орленка?

Задача 5

Льотчик-випробувач Карпов, який служив у Збройних силах України, після розформування полку був звільнений у запас, після чого уклав контракт з одним із військових формувань Кенії з умовою оплати 5 тис. доларів щомісяця. В одному з нальотів він був збитий та взятий у полон. Остання звістка про нього надійшла у січні 2014 року. Його дружина, що проживає у м. Київ, після безуспішних розшуків свого чоловіка у лютому 2015 року звернулася до суду із заявою про оголошення Карпова померлим. У процесі досудового розгляду з'ясувалось, що за скоєні воєнні злочини Карпов засуджений до страти. Однак відомостей про виконання вироку та місце його знаходження тіла встановити не вдалося. Суддя у позові відмовив. Карпова звернулася із скаргою до Київського апеляційного суду.

На яке питання розрахована задача? Яке рішення повинен винести суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : фізична особа, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність, правосуб'єктність, малолітня особа, неповнолітня особа, законні представники малолітньої особи, часткова цивільна дієздатність, неповна цивільна дієздатність, визнання фізичної особи недієздатною ім'я фізичної особи, місце проживання фізичної особи. юридична особа, теорії юридичної особи, ознаки юридичної особи, організаційна єдність, майнова відокремленість, найменування юридичної особи, органи управління, відокремлені підрозділи юридичної особи, філії юридичної особи, представництва юридичної особи, статут, засновницький договір, модельний статут, способи виникнення юридичної особи, порядок виникнення юридичної особи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

розмежування набуття та надання повної цивільної дієздатності фізичних осіб;
співвідношення понять «повноліття» та «фізична особа з повною цивільною дієздатністю».
поняття дрібного побутового правочину, порядок визнання правочину дрібним побутовим.
спільне та відмінне між опікою та піклуванням, підстави розмежування;
особливості інституту «помічництва» (ст. 78 ЦК України).

Для засвоєння матеріалу теми обов'язково слід ознайомитися з наступними нормативними актами:

Господарський кодекс України (гл. 13);

Сімейний кодекс України (ст. 243-251);

Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI;

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV;

Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII (розд. 1-2 (ст. 1-36), ст.91-92);

Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 (п. 3, 36-36, 38, 42-51).

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо ідентифікації фізичних осіб : Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Окремі питання здійснення і захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Тема 4. Проблеми застосування цивільно-правової відповідальності

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття, способи та принципи здійснення суб'єктивного цивільного права.
- 3.2. Поняття, способи та принципи виконання цивільного обов'язку.
- 3.3. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом.
- 3.4. Здійснення цивільних прав та виконання цивільно-правових обов'язків через представника:
 - 3.4.1. Поняття, значення та суб'єкти представництва.
 - 3.4.2. Підстави виникнення та види представництва.
- 3.5. Довіреність:
 - 3.5.1. Поняття та форма довіреності. Співвідношення понять «довіреність» та «договір доручення».
 - 3.5.2. Види довіреностей.
 - 3.5.3. Повноваження представника. Передоручення.
 - 3.5.3. Припинення представництва за довіреністю.
 - 3.5.5. Єдиний реєстр довіреностей.
- 3.6. Охорона та захист цивільних прав: співвідношення понять. Суб'єктивне цивільне «право на захист».
- 3.7. Органи, які здійснюють захист цивільних прав. Форми захисту цивільних прав:
 - 3.7. 1. Юрисдикційна (судовий та адміністративний порядок захисту).
 - 3.7. 2. Неюрисдикційна.
- 3.8. Поняття та види способів захисту цивільних прав. Вибір способу захисту.
- 3.9. Міри захисту та міри відповідальності: співвідношення понять.
- 3.10. Характеристика конкретних способів захисту, зазначених у ч. 2 ст. 16 ЦК України. Поняття, особливості та функції цивільно-правової відповідальності.
- 3.11. Форми цивільно-правової відповідальності.
- 3.12. Види цивільно-правової відповідальності.
- 3.13. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення.
- 3.14. Обставини, які звільняють від цивільно-правової відповідальності.
- 3.15. Особливі випадки цивільно-правової відповідальності:
 - 3.15.1. Відповідальність за чужу вину.
 - 3.15.2. Відповідальність за випадок.
 - 3.15.3. Непереборна сила.

Аудиторна письмова робота

Вирішіть задачі:

Задача 1

31 січня 2015 року Зубик видав довіреність Пушкіну строком на шість місяців на продаж останнім магнітофона за ціною, не менше, ніж 12 мінімальних заробітних плат. Довіреність була посвідчена у житлово-експлуатаційній конторі. Оскільки комісійний магазин відмовився прийняти телевізор на комісію, а покупця Пушкін не знайшов, він, не повідомивши свого довірителя, 10 квітня того ж року у порядку передоручення видав просту письмову довіреність строком на шість місяців своєму синові. Магнітофон останній продав, але за ціною вдвічі

меншою, ніж та, що вказана у першій довіреності. Зубик зажадав від Пушкіна відповідної доплати або ж повернення магнітофону, на що останній відповів, що усі претензії слід адресувати на йому, а його сину.

Як повинна бути вирішена справа? Які порушення чинного законодавства були допущені сторонами? Чи змінилося б рішення, якщо б Пушкін видав довіреність своєму сину за згодою Зубика?

Задача 2

20-ти річний військовослужбовець контрактної служби Морозов з метою продажу квартири, яку він одержав у спадщину, видав своїй матері довіреність на вчинення певних дій, пов'язаних з продажем квартири. При цьому довіреність посвідчив командир його військової частини.

Коли мати хотіла укласти договір купівлі-продажу квартири, то приватний нотаріус відмовився посвідчувати цей правочин і вказав, що з допомогою вказаної довіреності не можна розпоряджатися нерухомим майном, оскільки вона нотаріально не посвідчена.

Як в даному випадку необхідно вирішити спір?

Задача 3

Іщук, як опікун неповнолітнього Годунова, від імені останнього продав належний тому на праві приватної власності автомобіль своєму братові. На такий правочин було отримано письмовий дозвіл за підписом завідуючого відділу освіти. Але прокурор заявив позов про визнання цього договору недійсним.

Як повинна бути вирішена справа? Чи змінилося б рішення, якби продаж автомобіля здійснив не опікун, а батько неповнолітнього, коли б він був живий?

Задача 4

Бобрик видав Цвіркуну генеральну довіреність на продаж автомобіля марки «ВАЗ-21099» строком на один рік. Проте, через три місяці, після втрати довіри до Цвіркуна Бобрик вирішив скасувати довіреність, про що заявив Цвіркуну при першій зустрічі. Цвіркун повернути довіреність відмовився.

Які дії необхідно виконати Бобрику у цій ситуації? Який порядок припинення довіреності?

Задача 5

72-річна Федорова пред'явила до суду позов про розірвання договору довічного утримання, укладеного з Нікітіним. У позовній заяві Федорова вказала, що житловий будинок, що належить їй на праві власності, вона нікому не збиралася відчужувати, оскільки має намір передати його за заповітом своїй внучці, яка не має житлової площі. Що ж стосується договору довічного утримання, то він був укладений без її відома племінником Васильєвим.

Набувач будинку Нікітін, заперечуючи проти позову, пояснив, що він дійсно уклав договір з Васильєвим, але в останнього є належно оформлена генеральна довіреність на управління майном Федорової. Тому він вважає, що підстав для розірвання договору немає. Він запевнив суд, що виконуватиме усі прийняті на себе зобов'язання належним чином, що інтереси Федорової, яка дійсно потребує коштів та додаткового догляду, жодним чином порушені не будуть. Незважаючи на це, Федорова наполягала на розірванні договору.

Яке рішення має прийняти суд? Аргументуйте.

Задача 6

Герасимов звернувся до суду з заявою про продовження строку на прийняття спадщини, яка відкрилася після смерті його матері. Своє прохання він мотивував тим, що дізнався про відкриття спадщини тільки зараз, через 1,5 роки після її смерті. При розгляді справи було встановлено, що Герасимов протягом останніх років не підтримував з матір'ю жодних стосунків, зокрема, не надавав їй матеріальну допомогу, хоча вона й зверталася до нього з

такими проханнями. Всі турботи щодо утримання та догляду за матір'ю прийняла на себе сестра Герасимова, до якої і перейшло усе спадкове майно.

Чи підлягає позов Герасимова задоволенню ?

Задача 7

Мироненко на стоянці таксі біля автовокзалу № 2 сів у таксі і попросив шофера Остапчука відвезти його у с. Червона Зірка. Шофер відмовився виконати його прохання, посилаючись на серцевий напад, і вийшов з машини до аптеки за медикаментами, залишивши ключ запалювання. Скориставшись тим, що машина без нагляду, Мироненко сів за кермо і поїхав по вул. Індустріальній. Проїхавши метрів 400-500, він учинив наїзд на машину Петрова, що стояла на узбіччі.

Внаслідок наїзду таксомоторному парку та Петрову було заподіяно шкоду. Петров звернувся з позовом про стягнення з таксомоторного парку та Мироненка 6.700 грн. (вартість ремонту автомобіля). Хмельницький міськрайонний суд стягнув з Мироненка на користь Петрова 6.700 грн., звільнивши таксомоторний парк від майнової відповідальності.

Не погодившись із рішенням суду, посилаючись на те, що шкоду повинен відшкодувати власник джерела підвищеної небезпеки, Мироненко оскаржив рішення суду.

Проаналізуйте на цьому прикладі підставу, умови та розмір відповідальності. Які особливості відповідальності у даному випадку? Як слід вирішити цю справу?

Задача 8

За вироком суду Лис, Білка та Кіт були притягнуті до кримінальної відповідальності за пограбування магазину, а гр. Носоріг — за приховання вказаного злочину.

Магазин було пограбовано двічі. Перше пограбування (на суму 1800 грн.) вчинили Лис, Білка і Кіт, а друге (на суму 900 грн.) — Лис і Білка. Про ці пограбування знав Носоріг. Організатором пограбування був Лис. Розглянувши кримінальну справу та одночасно цивільний позов, суд у вирокі вказав: цивільний позов торговельного дому «Укрсибінкор» задовольнити у сумі 2700 грн., стягнувши цю суму із засуджених солідарно.

Повна сума збитків була стягнута з гр. Лиса, який потім звернувся до суду з позовом до інших засуджених про стягнення з них на його користь 2125 грн. У заперечення на позов Білка і Кіт показали на невірне стягнення збитків у солідарному порядку, тому що Лис як організатор пограбування повинен нести відповідальність у більшому розмірі, ніж вони.

Носоріг взагалі не згоден відшкодувати збитки, оскільки не брав участі у пограбуванні.

Розгляньте доводи, наведені у вирокі суду та скаргах засуджених.

Чи є умови для солідарної відповідальності? Які умови для пред'явлення регресних вимог?

Задача 9

Хоменко (власник автомобіля «Волга-4») по дорозі на роботу у листопаді 2015 р. учинив наїзд на одинадцятирічну Марину С., завдавши їй тяжких пошкоджень. Порушена проти Хоменка кримінальна справа була припинена за відсутністю у його діяннях складу злочину. Громадянин Славко, батько Марини, у квітні 2016 р. звернувся до суду з позовом до Хоменка про стягнення 3 тис. грн. (вартість приведеного у непридатність одягу; вартість санаторно-курортної путівки; вартість проїзду позивача до місця лікування його доньки і назад; сума, витрачена на додаткове харчування з листопада 2015 р. по квітень 2016 р.). Суд задовольнив позов Славка.

Відповідач оскаржив рішення суду.

Чи правильне рішення прийняв суд? Яка шкода підлягає стягненню?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : здійснення суб'єктивного цивільного права, виконання цивільного обов'язку, межі

здійснення цивільних прав, зловживання правом, шикана, представництво, договірне представництво, законне представництво, комерційне представництво, довіреність, форма довіреності, строк довіреності, генеральна довіреність, спеціальна довіреність, разова довіреність, передоручення, скасування довіреності, Єдиний реєстр довіреностей, охорона цивільних прав, захист цивільних прав; юрисдикційна форма захисту; неюрисдикційна форма захисту; міри захисту; міри відповідальності. цивільно-правова відповідальність; функції цивільно-правової відповідальності; договірна та недоговірна (деліктна) відповідальність; повна, кратна, обмежена відповідальність; часткова, солідарна, субсидіарна відповідальність; підстава та умови цивільно-правової відповідальності; майнова і моральна (немайнова) шкода; випадок (казус); непереборна сила; форми цивільно-правової відповідальності; відшкодування збитків; сплата неустойки.

Під час вивчення зазначеної теми обов'язково слід ознайомитись з такими нормативно-правовими актами:

Цивільний кодекс України;

Положення про Єдиний реєстр довіреностей (затв. Наказом Міністерства юстиції України від 28.12.2006 р. № 111/5);

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затв. Наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5 (зл. 4).

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22.11.96 р. № 543/96-ВР.

Семінарське заняття 4

Тема 7. Теоретичні проблеми цивільного права в окремих зобов'язаннях з передачі майна у власність чи за іншим речовим правом. Тема 8. Зобов'язання з виконання робіт і надання послуг

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Співвідношення понять «оферта» і «запрошення до оферти».
- 4.2. Споживач як суб'єкт цивільних правовідносин.
- 4.3. Значення гарантійного строку і терміну придатності.
- 4.4. Особливості купівлі-продажу майнових прав.
- 4.5. Опційний договір. Форвардний та ф'ючерсний договори і їх значення.
- 4.6. Відповідальність продавця за евікцію.
- 4.7. Проблеми укладення та реєстрації договору ренти.
- 4.8. Специфіка іррегулярних договорів.
- 4.9. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір (фрахтування) чартеру.
- 4.10. Форма договору позички.
- 4.11. Відмежування договору підряду і трудового договору.
- 4.12. Виконання договору побутового підряду. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання. Гарантійне й абонементне обслуговування
- 4.13. Проблеми укладення та виконання договорів будівельного підряду.
- 4.14. Цивільно-правовий захист споживачів транспортних послуг.
- 4.15. Відповідальність за договором зберігання.
- 4.16. Окремі проблеми зобов'язання за наданням юридичних послуг.
- 4.17. Управління майном. Особливості правового режиму майна, що знаходиться в управлінні. Проблеми управління емісійними цінними паперами.

Аудиторна письмова робота

Вирішіть задачі:

Задача 1

У жовтні 2015 року Моргун купив у Дворнікова складний велосипед. У травні 2016 року Моргун попросив Синаєва підготувати (розібрати, почистити) велосипед для поїздки, за що заплатив Синаєву 250 грн. При розборці велосипеда була виявлена тріщина на вилці переднього колеса, а також частковий зрив різьби на зажимному гвинті сідла.

Моргун звернувся до суду з позовом до Дворнікова з вимогою розірвати договір та повернути сплачену суму, а також відшкодувати йому збитки у сумі 250 грн. Дворніков заявив, що по-перше, про виявлені недоліки він сам не знав, по-друге, Моргун не подав йому претензію, а зразу звернувся з позовом до суду, і по-третє, оскільки після покупки велосипеда пройшло більше 6 місяців, то позивач пропустив строк позовної давності.

Яке рішення повинен винести суд?

Задача 2

В. Ф. Бокай, звертаючись до суду з позовом, вказав, що 3 січня 2017 року у відділі галантерея, який знаходиться в магазині «Універмаг», придбав у приватного підприємця Попова шкіряний портфель, моделі DOLUMAS, вартістю 3890 грн.

Однак, при користуванні портфелем 25 липня 2017 року він виявив самовільне відкриття цифрового замка. У зв'язку з чим через два дня звернувся до продавця з вимогою про обмін вказаного товару на інший, належної якості, або розірвання договору купівлі-продажу, на що отримав відмову. В. Ф. Бокай зазначав, що при купівлі портфеля, йому не було надано жодної інформації про продукцію та її виробника, тому просив розірвати договір купівлі-продажу портфеля, стягнути з продавця на його користь вартість портфеля та судові витрати.

Яке рішення має прийняти суд? (При вирішенні задачі необхідно визначити гарантійний строк виробника на ділові портфелі, який закріплений міждержавним стандартом ДТСУ 28631-2006, введений у дію з 1 жовтня 2007 року, в Україні затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики № 373 від 26 грудня 2006 року.)

Задача 3

Петров уклав з Івасюком договір оренди гаражу, який належить на праві приватної власності Івасюку, строком на три роки. Внаслідок сильної бурі гараж був пошкоджений настільки, що загрожував обвалом, а для його відновлення та використання за призначенням необхідно було терміново провести роботи з капітального ремонту.

Петров звернувся до Івасюка з проханням здійснити такий ремонт. Івасюк відмовився, посилаючись на те, що у погіршенні технічного стану будівлі його вини немає. Петров здійснив зазначений капітальний ремонт за власний рахунок та зарахував ці витрати у рахунок орендної плати. Івасюк звернувся до суду з позовом про стягнення з Петрова сум, зарахованих ним у рахунок орендної плати.

Чи правильні дії Петрова? Чи підлягають задоволенню позовні вимоги Івасюка? Хто несе ризик випадкової загибелі (пошкодження) речі? Вирішіть справу.

Задача 4

Будівельники Олексієнко та Волошин домовились з Петровим про будівництво для нього дачі. Вартість робіт, строк виконання були визначені у письмовому документі, який сторони назвали «трудовий договір». Матеріали для будівництва зобов'язувався надати Петров до 10 травня. Сторони розпочали роботи своєчасно і вже 28 травня майже усі роботи були завершені.

Вони повідомили замовника Петрова про те, що 30 травня просять його приїхати для прийняття роботи. 29 травня залишилось повісити ворота. У ніч з 28 на 29 травня внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано. Петров приїхав ранком 2 червня для прийняття роботи та відмовився оплатити їх виконання, вимагаючи від Олексієнка та Волошина безоплатно збудувати нову дачу з власних матеріалів.

Хто несе ризик випадкового знищення (пошкодження) предмету договору підряду?

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір. Чи зміниться рішення суду, якщо Петров прийняв предмет договору частково (будівельникам залишилося повісити ворота), і внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : договір роздрібної купівлі-продажу, продавець, покупець, споживач, захист від евікції, товар (майно), якість, асортимент, комплект, комплектність, тара (упаковка), гарантійний строк, строк служби, строк придатності, претензії, позовна давність, публічна оферта, розстрочка, договір поставки; постачальник; покупець; товар; договір контрактації сільськогосподарської продукції; заготівельник (контрактант); виробник; сільськогосподарська продукція, договір ренти; одержувач ренти; платник ренти; відплатна рента; безоплатна рента; строкова рента; безстрокова рента; рентні платежі; договір довічного утримання (догляду); відчужувач майна; набувач майна, договір найму (оренди), наймодавець (орендодавець), наймач (орендар), індивідуально-визначена річ, майнові права, тимчасове користування. договір підряду, підрядник, замовник, субпідрядник, генеральний підрядник, проектно-кошторисна документація, ризик підрядника, договір побутового підряду, договір будівельного підряду, договір будівельного підряду, відносини генерального підряду, фронт робіт, ощадливість підрядника, кошторис, договір підряду на проектні та пошукові роботи, договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 54);

Господарський кодекс України (глава 30);

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 // ВВРУ. — 1991. — № 30. — Ст. 379;

Про приватизацію майна державних підприємств: Закон України від 04.03.1992 (зі змінами та доповненнями) // ВВРУ — 1992. — №24. — Ст. 348;

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. // ВВРУ. — 1997. — № 5. — Ст. 28;

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. // ОВУ. — 2011. — № 45. — Ст. 1823;

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. // ВВР. — 1997. — № 5. — Ст. 28;

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. // ОВУ. — 2004. — № 30. — Ст. 1993;

Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в ред. від 23.12.1997 р. // ВВРУ. — 1998. — № 19. — Ст. 98;

Про захист прав споживачів: Закон України від від 12.05.1991 № 1023-ХІІ;

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII.

Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. // ОВУ. — № 25. — Ст.1818.

Про затвердження правил побутового обслуговування населення: Постанова КМУ від 16.05.1994 № 313, (редакція від 17.01.2014);

Інструкція щодо надання послуг з ремонту, пошиття та в'язання трикотажних виробів, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Інструкція щодо надання послуг з ремонту і пошиття взуття, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Інструкція щодо надання послуг з ремонту побутової радіоелектронної апаратури, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Про затвердження Порядку гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових товарів: Постанова КМУ від 11.04.2002 № 506;

Про затвердження Правил надання послуг з технічного обслуговування і ремонту колісних транспортних засобів: Наказ Мінінфраструктури 28.11.2014 № 615.

1.4. Самостійна робота здобувачів

Тема 1. Основні категорії цивільного права

Завдання 1. Розкрити зміст поняття «дуалізм приватного права».

Завдання 2. Зазначити підгалузі та інститути цивільного права.

Питання для самоконтролю

- В чому полягають особливості відмежування приватного та публічного права?
- Визначте види цивільних правовідносин.
- Яка специфіка юридичного факту та юридичного складу як підстав виникнення цивільних правовідносин?

Тема 2. Суб'єкти цивільного права

Завдання 1. Визначити спільне та відмінне між опікою та піклуванням, підстави їх розмежування.

Завдання 2. Дослідити співвідношення статусу держави як носія суверенітету та правового положення держави як суб'єкта цивільного права.

Питання для самоконтролю

- Яка суть правового статусу органів опіки та піклування?
- Які є основні організаційно-правові форми юридичних осіб?
- Яким чином можна відмежувати поняття «людина», «особистість», «громадянин», «особа», «фізична особа»?
- Які підстави виникнення та припинення правоздатності фізичної особи?
- Визначити вікову градацію щодо можливості особою самостійно набувати цивільних прав, виконувати цивільні обов'язки та нести відповідальність у разі їх невиконання;
- Які завдання органів опіки та піклування?

Тема 3. Окремі питання здійснення і захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків

Завдання 1. З'ясувати правові наслідки представництва без повноважень.

Завдання 2. Знайти різницю між поняттями: «порушення», «невизнання» та «оспорювання» цивільного права.

Питання для самоконтролю

- Які є види представництва?
- Які є види довіреностей?
- Які цивільно-правові наслідки вчинення правочинів з перевищенням повноважень?
- Які є способи самозахисту цивільних прав?
- Які є заходи оперативного впливу на порушника?

Тема 4. Проблеми застосування цивільно-правової відповідальності

Завдання 1. З'ясувати співвідношення понять: «відповідальність», «захист» та «охорона» в цивільному праві.

Завдання 2. Дослідити наукові підходи у розумінні санкцій у цивільному праві.

Питання для самоконтролю

- Якими є умови цивільної відповідальності?
- Які є підстави, що звільняють від цивільної відповідальності?
- Визначте співвідношення понять «відповідальність» і «санкція».
- Охарактеризуйте правову природу відповідальності без вини.

Тема 5. Проблеми здійснення окремих видів суб'єктивних цивільних прав

Завдання 1. З'ясувати класифікацію особистих немайнових прав фізичних осіб за різними критеріями.

Завдання 2. Охарактеризувати спеціальні способи захисту особистих немайнових прав.

Питання для самоконтролю

- Визначте поняття захисту особистих немайнових прав;
- Які є спеціальні способи захисту особистих немайнових прав?
- Які є загальні способи захисту особистих немайнових прав?

Тема 6. Вчення про зобов'язання

Завдання 1. Знайти різницю між дольовими, солідарними та субсидіарними зобов'язаннями.

Завдання 2. Опрацювати питання: «Правове регулювання неустойки у ЦК України та ГК України».

Питання для самоконтролю

- Визначте поняття зобов'язального права;
- Який зміст зобов'язання?
- Як відбувається зміна осіб у зобов'язанні?
- Які принципи виконання зобов'язань?
- Які є способи виконання зобов'язання?
- Які є підстави припинення зобов'язань?

Тема 7. Теоретичні проблеми цивільного права в окремих зобов'язаннях з передачі майна у власність чи за іншим речовим правом

Завдання 1. Складіть перелік документів, які необхідно подати нотаріусу для нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу житлового будинку.

Завдання 2. Проаналізуйте форму договору дарування окремих видів майна.

Питання для самоконтролю

- Яка правова природа договору купівлі-продажу державного та комунального майна в процесі приватизації?
- Яка процедура та оформлення договору купівлі-продажу державного та комунального майна в процесі приватизації?
- Яка специфіка укладення та оформлення договорів купівлі-продажу на товарних біржах?
- Які суттєві особливості договору пожертви?
- Які істотні умови договору пожертви?
- Яке значення призначення дарунку?
- Які наслідки використання пожертви не за призначенням?
- Яка відмінність договору ренти від договору довічного утримання?
- Визначте співвідношення поняття оренди та зміст договору оренди.
- Хто може виступати орендарем, орендодавцем при оренді майна державних підприємств?
- Який порядок прийняття рішення про оренду цілісного майнового комплексу та порядок укладення договору оренди?
- В чому полягає відмінність договору лізингу від інших різновидів договору оренди.?
- Який порядок укладення договору лізингу?
- Хто несе ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу?

Тема 8. Зобов'язання з виконання робіт і надання послуг

Завдання 1. Провести відмежування між договором підряду і договорами: 1) купівлі-продажу; 2) договору про надання послуг; 3) трудовим договором.

Завдання 2. Розкрийте значення наступних понять за договором підряду на проектні та пошукові роботи: 1) проектування будівництва; 2) пошукові роботи; 3) технічна документація.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте зміст права на гарантійне та абонементне обслуговування за договором побутового підряду.
- Які підстави і порядок укладення державного контракту?
- У чому полягає зміст і виконання державного контракту?
- В чому полягає відповідальність замовника за договором побутового підряду?

Тема 9. Недоговірні зобов'язання та їх місце в системі зобов'язального права України

Завдання 1. Провести розмежування договірних та недоговірних зобов'язань.

Завдання 2. Розкрийте особливості відшкодування ядерної шкоди.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає суть юридичної природи обов'язку заподіювача та боржника у договірних та недоговірних зобов'язаннях?
- Який зміст договірних та недоговірних зобов'язань?
- Що є об'єктами договірних та недоговірних зобов'язань?
- Який суб'єктний склад недоговірних зобов'язань?
- В чому полягає відмінність способів відшкодування завданої шкоди у договірних та недоговірних зобов'язаннях?
- Яке значення Віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду для законодавства України?
- Визначте суб'єктів відповідальності за завдану ядерну шкоду (зокрема оператора ядерної установки) та межі їх відповідальності.
- Які є підстави звільнення від відповідальності за ядерну шкоду?

Тема 10. Теоретичні проблеми спадкування

Завдання 1. Проаналізуйте порядок зміни черговості спадкування (договірний та судовий).

Завдання 2. Здійсніть порівняльний аналіз спадкування за правом представлення та спадкової трансмісії.

Питання для самоконтролю

- З'ясуйте значення спадкування в сучасному суспільстві.
- Які є права та обов'язки виконавця заповіту?
- Які наслідки неналежного здійснення виконавцем заповіту своїх обов'язків?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі порівняльних рефератів, слайдів-презентацій. Завдання обирається здобувачем на початку семестру і виконується за встановленими вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання індивідуальних завдань

При виконанні індивідуальних завдань здобувачі повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію судових органів.

При виконанні індивідуального завдання у формі **реферату**, останній повинен містити наступні структурні елементи: титульна сторінка встановленого зразка (зразок 1.), вступ, параграфи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). Розділи змісту роботи формулюються самостійно здобувачем як найважливіші напрями розкриття її теми.

Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки.

Роботи повинні виконуватись комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних полів: лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

Навчальна дисципліна:

**Теоретичні засади правового регулювання цивільних
відносин**

РЕФЕРАТ

на тему:

« ... назва теми ... »

Виконала:

Миронюк

Вікторія Дмитрівна,

Перевірила:

Гарієвська М.Б.

кандидат юридичних наук,

Хмельницький

2020

Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ЗМІСТ		Стор.
	Вступ	-
		2
1.	(назва першого параграфу)	-
		3
2.	(назва другого параграфу)	-
		6
3.	(назва третього параграфу)	-
		9
	Висновки	-
		12
	Список використаних джерел	-
		14

Вступ

.....
(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого параграфу)

.....
(Виклад змісту першого параграфу)

2. (назва другого параграфу)

.....
(Виклад змісту другого параграфу)

3. (назва третього параграфу)

.....
(Виклад змісту третього параграфу)

Висновки

.....
(Виклад змісту висновків)

Список використаних джерел

1. . . . (реквізити джерела)
2. . . . (реквізити джерела)
3. . . . (реквізити джерела), (і т.д. відповідно до вимог оформлення списку джерел).

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис здобувача.

1.5.2. Тематика індивідуальних завдань

1. Написати реферат на одну з наступних тем:
 1. Концепція «господарського» («підприємницького») права.
 2. Механізм цивільно-правового регулювання.
 3. Види правовідносин.
 4. Проблема видів і форм права власності
 5. Рецепція правового статусу юридичної особи у сучасне цивільне право.
 6. Юридичний факт та юридичний склад як підстави виникнення правовідносин. Місце нормативно-правового акту в системі юридичних фактів.
 7. Межі свободи договору, обмеження свободи в укладанні договору монополістами, державними підприємствами, публічність.
 8. Правове регулювання органів опіки та піклування.

9. Цивільно-правовий статус фізичної особи-підприємця.
10. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності.
11. Зміст суб'єктивного права на захист.
12. Теорії цивільно-правової відповідальності.
13. Функції цивільно-правової відповідальності.
14. Специфіка відповідальності, яка настає без врахування вини.
15. Спеціальні способи захисту особистих немайнових прав.
16. Теорія переважних прав у цивільному праві: основні концепції.
17. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.
18. Укладення цивільно-правового договору.
19. Відмінність договору ренти від договору довічного утримання.
20. Відплатність договору підряду.
21. Гарантійний строк за договором підряду.
22. Поняття та юридична природа договору про надання послуг.
23. Укладення, виконання та зміст договору про надання послуг.
24. Проблеми транспортного законодавства.
25. Види перевезень та договорів перевезень.
26. Особливості окремих видів договорів зберігання.
27. Загальні положення агентського договору.
28. Відмінність агентського договору від суміжних договорів.
29. Відмінність недоговірних зобов'язань від договірних.
30. Особливості окремих видів алеаторних (ризикових) угод.
31. Значення спадкових зобов'язань.
32. Проблеми виконання заповіту.

1.7. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.7.1. Питання для підсумкового контролю, що проводиться у формі екзамену

1. Дуалізм приватного права та його критерії. Проблема дуалізму в Україні.
2. Місце цивільного права в системі галузей права України.
3. Предмет цивільного права як галузі права. Проблема віднесення корпоративних відносин до особистих немайнових.
4. Цивільно-правовий статус фізичної особи-підприємця.
5. Державна реєстрація юридичних осіб.
6. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
7. Поняття комерційного представництва.
8. Повноваження комерційного представника.
9. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності.
10. Зміст суб'єктивного права на захист.
11. Теорії цивільно-правової відповідальності.
12. Функції цивільно-правової відповідальності.
13. Специфіка відповідальності, яка настає без врахування вини.
14. Теорія переважних прав у цивільному праві: основні концепції.
15. Поняття і види джерел цивільного права. Проблеми застосування: Нормативно-правових актів Союзу РСР та Української РСР; Відомчих нормативних актів, що містять норми цивільного права, і умови їх дійсності; Звичаїв як джерел цивільного права (правові звичаї, звичаї ділового обороту, національні звичаї, місцеві звичаї, звичайні вимоги до виконання зобов'язань).
16. Значення судового прецеденту в період адаптації цивільного законодавства до стандартів Європейського Союзу.
17. Дія цивільного законодавства. Зворотна сила цивільного закону.

18. Аналогія закону й аналогія права в цивільно-правових відносинах.
19. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Індивідуалізуючі ознаки фізичної особи та їх цивільно-правове значення.
20. Правовий статус апатридів та біпатридів.
21. Обсяг правоздатності фізичних осіб;
22. Проблема обмеження правоздатності фізичних осіб;
23. Набуття та надання повної дієздатності;
24. Співвідношення дієздатності із категоріями «повноліття», «правочиноздатність», «деліктоздатність», «тестаментоздатність»; «адієздатність».
25. Місце проживання фізичної особи. Сутність принципу свободи вибору місця проживання. Місце проживання переселенців і біженців.
26. Сутність юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу у науці цивільного права.
27. Спеціальна правоздатність юридичної особи.
28. Держава як особливий суб'єкт цивільного права (*sui generis*).
29. Порядок створення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб приватного права.
30. Система юридичних осіб приватного права.
31. Унітарні, корпоративні підприємства. Підприємницькі та непідприємницькі кооперативи.
32. Установа та заклад.
33. Порядок і способи припинення юридичних осіб.
34. Способи здійснення цивільних прав і виконання цивільно-правових обов'язків.
35. Поняття і види меж здійснення цивільних прав. Поняття і форми зловживання правом.
36. Проблеми здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків через представника. Поняття і види довіреності. Форма довіреності. Передоручення. Припинення довіреності.
37. Правова природа суб'єктивного права на захист.
38. Юрисдикційна і неюрисдикційна форма захисту цивільних прав та інтересів.
39. Самозахист цивільних прав. Необхідна оборона і дії в умовах крайньої необхідності як способи самозахисту цивільних прав. Заходи оперативного впливу на порушника цивільних прав, їх основні особливості і види.
40. Заходи державного примусу, що застосовуються для захисту цивільних прав. Державно-примусові заходи превентивного (попереджувального) характеру.
41. Особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності.
42. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності.
43. Теорії причиново-наслідкового зв'язку між протиправною поведінкою і шкідливим результатом, що наступив та проблеми його визначення.
44. Теоретичні проблеми вини в цивільному праві. Відповідальність, що не залежить від вини правопорушника.
45. Поняття «санкції» в цивільному праві. Співвідношення понять «відповідальність» та «санкція». Різновиди цивільно-правових санкцій. Конфіскаційні санкції. Штрафні санкції. Компенсаційні санкції.
46. Принцип повноти цивільно-правової відповідальності.
47. Неустойка і її види, співвідношення неустойки і збитків.
48. Проблеми здійснення особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи.
49. Проблеми здійснення репродуктивних прав. Вирішення колізій при конфлікті інтересів суміжних репродуктивних прав чоловіка та жінки.
50. Проблеми здійснення права на здоров'я. Права пацієнта. Права лікаря.
51. Проблеми здійснення права на сім'ю, опіку та піклування. Значення органів опіки та піклування при здійсненні цих прав.
52. Проблеми здійснення особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
53. Проблеми здійснення права на ім'я. Проблеми правового регулювання використання анонімів, псевдонімів, криптонімів, астронімів при здійсненні суб'єктивних цивільних прав.

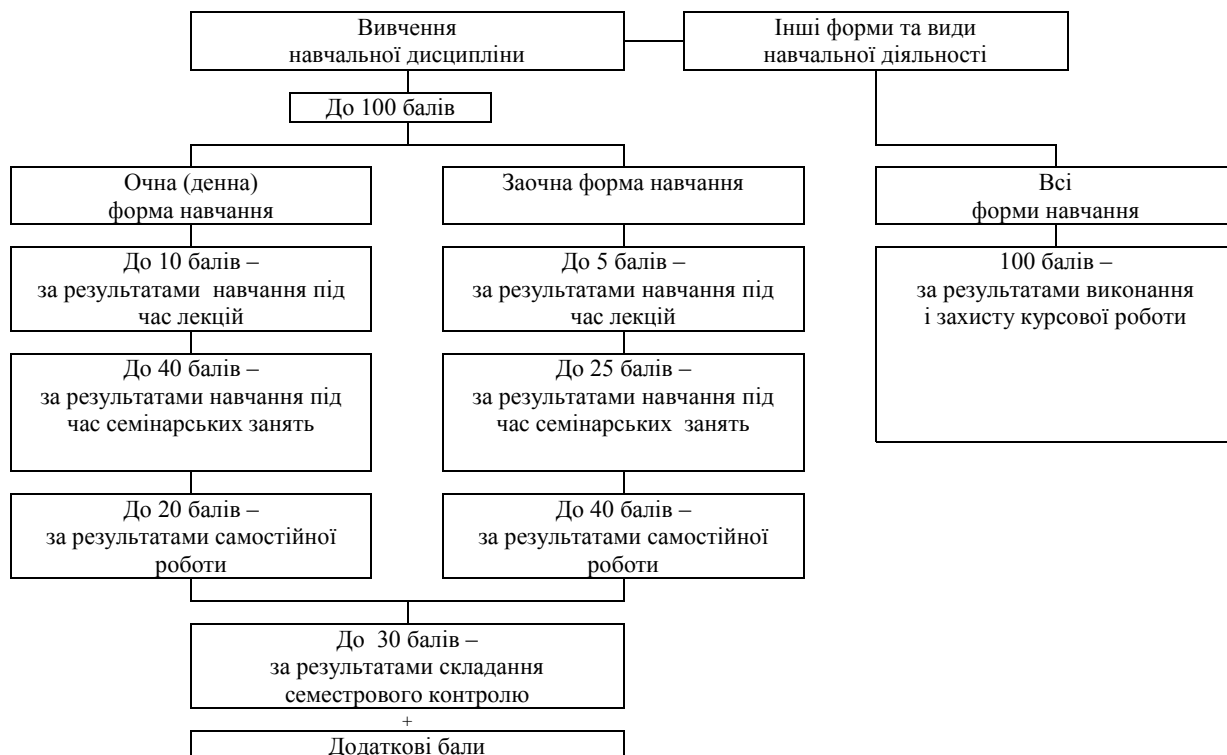
54. Право на гідність та честь та репутацію. Право на гідність та честь та репутацію публічних осіб.
55. Способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи. Проблеми відшкодування немайнової шкоди.
56. Окремі проблеми здійснення права власності. Сутність довірчої власності.
57. Здійснення права власності на об'єкти, що обмежені в цивільному обороті та вилучені з нього.
58. Проблеми здійснення права власності українського народу.
59. Проблеми здійснення речевих прав на чуже майно. Види сервітутів. Узус та узуфрукт і їх законодавче регулювання.
60. Способи захисту права власності та інших речевих прав.
61. Співвідношення понять «оферта» і «запрошення до оферти». Акцепт. Безумовний акцепт.
62. Споживач як суб'єкт цивільних правовідносин. Значення гарантійного строку і терміну придатності.
63. Особливості купівлі-продажу майнових прав.
64. Опціонний договір. Форвардний та ф'ючерсний договори і їх значення.
65. Окремі проблеми зобов'язань по постачанню енергетичними ресурсами через приєднану мережу.
66. Проблеми укладення та реєстрації договору ренти.
67. Пожертва як вид договору дарування
68. Критерії розмежування договорів про виконання робіт від договорів про надання послуг.
69. Відмінності підрядного і трудового договорів.
70. Виконання договору побутового підряду.
71. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання.
72. Проблеми укладення та виконання договорів будівельного підряду.
73. Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту.
74. Особливості зберігання в ломбардах, банківських сейфах, камерах схову транспортних організацій, гардеробах, готелях, зберігання транспортних засобів.
75. Проблеми визначення спадкової маси. Спадкування банківських рахунків.
76. Заповіт як правочин. Оспорювання волевиявлення спадкодавця.
77. Заповіт з умовою. Секретний заповіт. Співвідношення заповіту та спадкового договору.
78. Проблеми спадкування за законом. Спадкова трансмісія та проблеми її встановлення.
79. Проблеми оформлення спадкових прав фізичними особами, юридичними особами, територіальною громадою.
80. Відмова від спадщини, її оформлення і правові наслідки.
81. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.
82. Особливості укладення цивільно-правового договору.
83. Відмінність договору ренти від договору довічного утримання.
84. Договір оренди державного майна.
85. Характеристика транспортного законодавства.
86. Види перевезень та договорів перевезень.
87. Відмінність недоговірних зобов'язань від договірних.
88. Особливості окремих видів алеаторних (ризикових) угод.
89. Значення спадкових зобов'язань.
90. Проблеми визначення обов'язкової частки майна у спадщині.

1.7.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Аналогія закону й аналогія права в цивільно-правових відносинах.
2. Особливості купівлі-продажу майнових прав.
3. Проблеми визначення обов'язкової частки майна у спадщині.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 6 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, аспірант може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	К-сть лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій					
			1	2	3	4	5	6
1.	Денна/Заочна	6	1,5	3,5	5,0	6,5	8,5	10,0

2.3. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 семінарських занять за денною/заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачу до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за

самостійну роботу здобувачів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми										Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	10										10
	Усього балів											20

4. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // ОВУ. — 2003. — № 11. — Ст. 461.
2. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін. : [за заг. ред. С. С. Бичкової]. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : Алерта, 2014. — 496 с.
3. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник / З. В. Ромовська. - 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : «ВД» Дакор». — 2013. — 672 с.
4. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина. / Т. І. Вступ у цивільне право / Р. А. Майданик. — К.: Алерта, 2012. — 472 с.
5. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В. Цивільне право України : Підручник. - 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Істина, 2011. — 808 с.
6. Цивільне право України: Підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Саніахметова. — К. : Істина, 2003. — 776 с.
7. Договірне право України: навч. посіб. / Т. В. Бондар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. : [за ред. О. В. Дзери]. — К. : Юрінком Інтер, 2009. — 1200 с.
8. Цивільне право України : [навч. посіб.] / Ю. В. Білоусов, А. В. Ватрас, С. Д. Гринько та ін. ; [за ред. Р. О. Стефанчука]. — К. : Правова єдність, 2009. — 536 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина : [підручник] / [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцовой, Р. А. Майданика] . — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : Юрінком Інтер, 2010. — 976 с.
10. Цивільне право України. Особлива частина : [підручник] / Т. В. Боднар, С. І. Бервено, С. М. Безклубий та ін. ; [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцовой, Р. А. Майданика]. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. Юрінком Інтер, 2010. — 1176 с.
11. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар / Є. О. Харитонов, О. А. Підпригора, Ю. С. Червоний та ін. ; [за ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко]. — Х. : ТОВ «Одіссей», 2003. — 856 с.
12. Цивільний кодекс України : коментар / [за заг. ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко]. — Одеса : Юрид. л-ра, 2004. — 1112 с.
13. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар / Є. О. Харитонов, І. М. Кучеренко, О. І. Харитонova та ін. ; [за ред. Є. О. Харитонova]. — Х. : ТОВ «Одіссей», 2006. — 1200 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова КМУ від 24.09.2008 р. // ОВУ. — 2008. — № 76. — Ст. 2561
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // ОВУ. — 2010. — № 92. — Ст. 3248
3. Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та подразної дії, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 р. № 706 // ЗПУ. — 1994. — № 1. — Ст. 17.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // ВВР. — 2013. — № 27. — Ст. 282.
5. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. // ОВУ. — 2008. — № 81. — Ст. 2727.
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. // ОВУ. — 2001. — № 1-2. — Ст. 1.
7. Про виконавче провадження: Закон України в редакції від 04.11.2010 р. // ОВУ. — 2010. — № 95. — Ст. 3373.
8. Про випуск в обіг приватизаційних житлових чеків: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.1993 р. № 305 // УК. — 1993. — 13 травня. — № 68-69.

9. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. // ВВР. — 1997. — № 5. — Ст. 28.
10. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. // ОВУ. — 2011. — № 45. — Ст. 1823.
11. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контролю за операціями з ними: Закон України від 18.11.1997 р. // ВВР. — 1998. — № 9. — Ст. 34.
12. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. // ОВУ. — 2004. — № 30. — Ст. 1993.
13. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. // ОВУ. — 2003. — № 25. — Ст. 1172.
14. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними: постанова Пленуму ВГСУ України від 29.05.2013 р. № 11 // Податки та бухгалтерський облік. — 2013. — № 72. — С. 16
15. Про деякі питання застосування позовної давності при вирішенні господарських спорів: роз'яснення Президії Вищого арбітражного суду України від 16.04.1993 р. № 01-6/438 // БЗЮПУ. — 1998. — № 3.
16. Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 4 від 01.03.2013 // [Електронний ресурс]. — <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13>
17. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 р. № 2 // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 4.
18. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію: Лист Вищого господарського суду України від 28.03.2007 р. // Вісник господарського судочинства. — 2007. — № 3.
19. Про деякі питання практики застосування майнової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання грошових зобов'язань: роз'яснення Президії ВАСУ від 29.04.1994 р. № 02-5/233 // ЗРАП ВАСУ. — 1994. — № 1. — С. 162 — 170.
20. Про деякі питання практики розгляду спорів, пов'язаних з обігом векселів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 08.06.2007 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. — 2007. — № 8.
21. Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 07.08.2015 р. // ОВУ. — 2015. — № 73. — Ст. 2407.
22. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України: постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1985 р. № 2 (зі змінами і доповненнями) // БЗЮПУ. — 1995. — № 1. — С. 340.
23. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23.06.1995 р. // ВВР. — 1995. — № 23. — Ст. 183.
24. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. // ВВР. — 1993. — № 1. — Ст. 1.
25. Про забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок: Закон України від 08.09.2005 р. // ВВР. — 2005. — № 52. — Ст. 561.
26. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // ВВР. — 1994. — № 27. — Ст. 218.
27. Про заборону репродуктивного клонування людини: Закон України від 14.12.2004 р. // ВВР. — 2005. — № 5. — Ст. 111.

28. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12.12.1991 р. // ВВР. — 1992. — № 11. — Ст. 152.
29. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова НБУ від 21.01.2004р. // ОВУ. — 2004. - № 13. - Ст. 908.
30. Про затвердження Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті: Постанова НБУ від 16.08.2006р. // ОВУ. — 2006. - № 36. - Ст. 2507.
31. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова НБУ від 12.11.2003р. // ОВУ. — 2003. - № 51. - Ст. 2707.
32. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова КМУ від 06.05.2000 р. // ОВУ. — 2000. - № 19. — Ст. 789
33. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 р. // ОВУ. — 2013. — № 82. — Ст. 3064.
34. Про затвердження Порядку реєстрації випуску акцій при зміні розміру статутного капіталу акціонерного товариства та Змін до Порядку скасування реєстрації випусків акцій та анулювання свідоцтв, затверджене рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 31.07.2012 р. // ОВУ. — 2012 р. — № 70. — Ст. 2848.
35. Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 року № 915 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> — Документ 915-2007-п.
36. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.1998 р. // ВВР. — 1998. — № 22. — Ст. 115.
37. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 р. // ВВР. — 2004. — № 14. — Ст. 192.
38. Про заходи щодо введення у готівковий обіг іменних приватизаційних майнових сертифікатів: Указ Президента України від 27.12.1994 р. // УК. — 1995. — 5 січня — № 2–3.
39. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // ВВР. — 1992. — № 48. — Ст. 650.
40. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992 р. (зі змінами та доповненнями) // ВВРУ. — 1992. — № 20. — Ст. 272.
41. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. // ВВР. — 1996. — № 49. — Ст. 272.
42. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. // ОВУ. — 2003. — №33. — Ст. 1774.
43. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. // Урядовий кур'єр. — 2002. — № 14. — 23 січня.
44. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. // ВВР. — 1996. — № 22. — Ст. 86.
45. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // ОВУ. — 2000. — № 27. — Ст. 1109.
46. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. // ОВУ. — 2004. — № 35. — Ст. 2317.
47. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // ВВР. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
48. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // ОВУ. — 1999. — № 18. — Ст. 774.
49. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 р. // ОВУ. — 1998. — № 51. — Ст. 1870.
50. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України в ред. в редакції від 22.12.2006 р. // ОВУ. — 2007. — № 2. — Ст. 65.
51. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. // ВВР. — 1993. — № 33. — Ст. 345.

52. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // ВВРУ. — 2015. — № 40-41. — Ст.379.
53. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. // ВВР. — 1993. — № 39. — Ст. 383.
54. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. // ОВУ. — 2001. — № 51. — Ст. 2265.
55. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // ОВУ. — 2001. — № 17. — Ст. 731.
56. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 № 1961-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2005. - № 1. — Ст. 1.
57. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в ред. від 23.12.1997 р. // ВВР. — 1998. — № 19. — Ст. 98.
58. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. // ОВУ. — 2003. — № 23. — Ст. 1014.
59. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. // ВВР. — 2001. — № 30. — Ст. 142.
60. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. // ВВР. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
61. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 27.07.2001 р. // ОВУ. — 2001. — № 34. — Ст. 1577
62. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // ВВРУ. — 2001. — № 29. — Ст. 137.
63. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // ВВР. — 2001. — № 23. — Ст. 118.
64. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994 р. (зі змінами та доповненнями) // ВВРУ. — 1994. — № 40. — Ст. 364.
65. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 р. // УК. — 1997. — 14 червня. — № 107–108.
66. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР: постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 р. // ВВР. — 1991. — № 46. — Ст. 621.
67. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 р. № 7 // ВВСУ. — 1997. — № 2.
68. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. // ВВР. — 1992. — № 35. — Ст. 517.
69. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994 р. (зі змінами та доповненнями) // ВВР. — 1994. — № 23. — Ст. 161.
70. Про практику застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності громадян на жилий будинок: постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.10.1991 р. № 7 // БЗЮПУ. — 1995. — № 1.
71. Про практику застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності громадян на жилий будинок: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.10.1991 р. № 7 // БЗЮПУ. — 1995. — № 1. — С. 284.
72. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. № 7 // Вісник Верховного Суду України. — 2004. — № 6.
73. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992 р. № 6 // БЗЮПУ. — 1999. — № 5. — С. 122.
74. Про приватизаційні папери: Закон України від 06.03.1992 р. // ВВР. — 1992. — № 24. — Ст. 352.

75. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. // ВВР. — 1992. — № 36. — Ст. 524.
76. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. // ВВР. — 2014. — № 2-3. — Ст. 12.
77. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. // ОВУ. — 1999. — № 38. — Ст. 1889.
78. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. // ОВУ. — 2000. — № 12. — Ст. 444.
79. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року // ВВРУ. — 2004. — № 15. — Ст. 232.
80. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. // ВВР. — 1991. — № 25. — Ст. 283.
81. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет КМУ від 19.02.1993 р. // ВВР. — 1993. — № 17. — Ст. 184.
82. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р. // ВВР. — 1997. — № 39. — Ст. 261.
83. Про спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії: Розпорядження Президента України від 19.02.1993 р. // УК. — 1993. — 25 лютого. — № 29–30.
84. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992 р. (зі змінами та доповненнями) // ВВР. — 1992. — № 30. — Ст. 414.
85. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 4 // БЗЮПУ. — 1998. — № 8. — С. 7.
86. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 р. № 1 // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 3.
87. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. // ОВУ. — 2010. — № 55. — Ст. 1900.
88. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року, в редакції Закону України від 12 січня 2006 року // ВВРУ. — 2006. — № 18. — Ст. 155.
89. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. // ВВР. — 1992. — № 10. — Ст. 139.
90. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02.12.1997 р. // ВВР. — 1998. — № 13. — Ст. 52.
91. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині: Закон України від 16 липня 1999 року // ВВР. — 1999. — № 41. — Ст. 337.
92. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. // ОВУ. — 2003. — № 29. — Ст. 1438.
93. Про Фонд державного майна України: Закон України від 09.12.2011 № 4107-VI // ВВРУ. — 2012. — № 28. — Ст. 311.
94. Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 р. // Урядовий кур'єр. — 2002. — № 9. — 16 січня.
95. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. // ОВУ. — 2006. — № 13. — Ст. 857.

3.2.2. Літературні джерела

Тема 1

1. Азімов Ч. Про предмет і метод цивільного права / Ч. Азімов // Вісник Академії правових наук України. — 1999. — № 1. — С. 18-22.
2. Бориславська М. В. Окремі питання місця і ролі сучасного цивільного права в системі права України / М. В. Бориславська // Університетські наукові записки. — 2008. — № 4. — С. 114-117.

3. Васильєв І. Про Цивільний кодекс України / І. Васильєв, В. Мамутов // *Голос України*. – 1996. – 19 листопада.
4. Віхров О. Щодо співвідношення Цивільного та Господарського кодексів України / О. Віхров // *Право України*. – 2003. – № 10. – С. 13-17.
5. Дзера О. В. Поняття цивільного права та його місце в системі права України / О. В. Дзера // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. – 2002. – № 2. – С. 23-28.
6. Заїка Ю. О. Деякі колізійні питання сучасного цивільного та сімейного права // *Вісник Хмельницького ін-ту регіонального управління та права*. – 2004. – № 4. – С. 55–60.
7. Кузнєцова Н. Проблеми співвідношення земельного та цивільного законодавства при вирішенні господарських спорів з питань земельних відносин // *Право України*. – 2009. – № 9. – С. 19-21.
8. Майданик Р. Правовий звичай як джерело цивільного права / Р. Майданик // *Юридична Україна*. – 2009. – № 6. – С. 67-72.
9. Мамутов В. До питання про поняття приватного права / В. Мамутов // *ВАПНУ*. – 1999. – № 2. – С. 11-14
10. Мусіяка В. Проблеми розвитку цивільного законодавства / В. Мусіяка, П. Орлов, О. Ярмиш // *Право України*. – 1993. – № 5-6. – С. 14-16
11. П'янова Я. В. Деякі питання застосування аналогії закону та аналогії права господарськими судами при здійсненні захисту цивільних прав / Я. В. П'янов // *Проблеми законності*. – Х., 2004. – Вип. 59. – С. 39-44.
12. Паліюк В. П. Щодо справедливості, добросовісності та розумності в чинному законодавстві України / В. П. Паліюк // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. – 2002. – № 2. – С. 18-21.
13. Панасюк О. З приводу співвідношення трудового та цивільного права (З поверненням у «лоно» слід зачекати) // *Право України*. – 2009. – № 9. – С. 140-147.
14. Первомайський О. До питання про джерела цивільного права / О. Первомайський // *Право України*. – 2001. – № 2. – С. 34-37
15. Прилуцький Р. Поняття джерел цивільного права України: потрібні нові підходи / Р. Прилуцький // *Право України*. – 2008. – № 12. – С. 66-71.
16. Русу С. Д. Проблеми визначення поняття добросовісності та розумності у Цивільному кодексі України / С.Д.Русу, М.О. Стефанчук // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. – 2003. – № 2 (6). – С. 15-19.
17. Селиванов В. Розмежування і взаємодія публічного і приватного права в системі права України / В. Селиванов // *ПУ*. – 1996. – № 12. – С. 29-32
18. Сибільов М. Загальна характеристика сфери приватного права / М. Сибільов // *ВАПНУ*. – 2001. – № 2. – С. 32-36.
19. Соснін О. Передумови формування в Україні інформаційного права / О. Соснін // *Право України*. – 2005. – № 11. – С. 99-102.
20. Спасибо-Фатєєва І. Взаємодія цивільного законодавства з іншими галузями законодавства: проблеми і перспективи / І. Спасибо-Фатєєва, М. Ус. // *Університетські наукові записки*. – 2006. – № 3-4. – С. 108-113.
21. Стефанчук Р. О. До питання третьої кодифікації приватного законодавства в Україні / Р. О. Стефанчук // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. – 2002. – № 2. – С. 15-18
22. Стефанчук Р. Шляхи реформування цивільного законодавства: погляд на Захід та Схід / Р. Стефанчук // *Право України*. – 2009. – № 8. – С. 53-61.
23. Харитонов Є. До питання про значення дихотомії «приватне право-публічне право» / Є. Харитонов, О. Харитонova // *ВАПНУ*. – 2000. – № 2. – С. 82-88.
24. Харитонova О. І. До питання про співвідношення цивільних та адміністративних правовідносин / О.І. Харитонova // *Часопис цивілістики*. – 2007. – № 3. – С. 10-15.
25. Харитонova О. І. Поділ права на приватне і публічне: теоретичні питання / О. І. Харитонova // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. – 2002. – № 2. – С. 21-25

26. Цікало А. Проблеми застосування земельного, цивільного, господарського та екологічного законодавства при вирішенні господарських спорів з питань земельних відносин / А. Цікало // Право України. – 2009. – № 9. – С. 74-82

27. Червоний Ю. С. Предмет гражданского права Украины / Ю. С. Червоний // Актуальні проблеми держави і права. – Випуск 4. – Одеса, 1997. – С. 22-31.

Тема 2

1. Анікіна Г. В. Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних зі смертю фізичної особи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокур. України. – К., 2014. – 16 с.

2. Білоусов Ю. В. Участь органів державної влади у цивільних відносин: монограф. / Ю. В. Білоусов, С. О. Іванов. – Х. : Харків юридичний, 2012. – 484 с.

3. Бориславська М. В. Нові підходи до конструкції призначення опікуна над малолітньою особою при удосконаленні сучасного законодавства України / М. В. Бориславська // Пан'європейська кодифікація приватного права та її вплив на кодифікацію цивільного законодавства України: збірник наукових праць [за результатами науково-практичного круглого столу (м. Хмельницький, 19 листопада 2010 року)]. – К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. – С. 122-129.

4. Борисова В. Інститут юридичної особи у праві України / В. Борисова // Право України. – 2010. – № 12. – С. 25-31.

5. Борисова В. Органи управління юридичної особи як її інституціонально-функціональні представники / В. Борисова // Право України. – 2006. – № 6. – С. 97-102.

6. Борисова В. Питання управління юридичними особами і їх вирішення за чинним законодавством України / В. Борисова // Право України. – 2009. – № 5. – С. 113-120.

7. Васильченко С. Порядок реорганізації і ліквідації АТ (порівняльний аналіз законодавства України та РФ) / С. Васильченко // Юридичний журнал. – 2003. – № 6. – С. 36-38.

8. Винар Л. В. Правоздатність юридичних осіб, заснованих державою / Л. В. Винар // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – № 3-4 (7-8). – С. 145-149.

9. Вінник О. Методи правового регулювання акціонерних відносин: проблеми відповідальності акціонерних товариств, пов'язаних з їх капіталом / О. Вінник // Право України. – 2009. – № 8. – С. 32-37.

10. Вінник О. М. Господарське товариство однієї особи / О. М. Вінник // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 2. – С. 42-46.

11. Водоп'ян Т. В. Проблема правового становища зачатой, але ще народженої дитини в цивільному праві / Т. В. Водоп'ян // Університетські наукові записки. – 2006. – № 2. – С. 133-138.

12. Гуцалюк М. Ідентифікація фізичних осіб / М. Гуцалюк // Право України. – 2006. – № 5. – С. 123-126.

13. Довгерт А. С. Поняття та класифікація юридичних осіб у новому Цивільному кодексі України / А. С. Довгерт // Актуальні проблеми держави і права. – О. : Юрид. літ., 2004. – Вип. 23. – С. 3-10.

14. Жабреев М. В. Публичные образования и их органы: гражданско-правовой статус и участие в гражданских правоотношениях. – Цивилистические записки. Межвуз. сб. науч. трудов. – М. : Статут, 2001. – С. 177-219.

15. Іванов С. О. До питання поділу юридичних осіб на юридичні особи приватного та публічного права / С. О. Іванов // Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького ун-ту управління та права. – 2005. – № 3. – С. 100-106.

16. Карнаух Тетяна Петрівна. Особисті немайнові права юридичних осіб у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. внутр. справ. – К., 2014. – 19 с.

17. Кібенко О. Місцезнаходження юридичної особи: новації у законодавстві України / О. Кібенко // Юридичний радник. – 2004. – № 2. – С. 10-12.

18. Кібенко О. Проблемні питання затвердження установчих документів юридичної особи / О. Кібенко // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 3. – С. 45-48.

19. Кібенко О. Р. Реорганізація АТ: «гра за новими правилами» / О.Кібенко // Юридична газета. – 2004. – № 6 (18). – С.1-14.
20. Козуліна С. Проблемні питання законодавчого регулювання прав неповнолітніх осіб / С. Козуліна // Право України. – 2007. – № 2. – С. 134-136
21. Кочин В. В. Цивільно-правова таксономія юридичних осіб приватного права [Електронний ресурс] / В. В. Кочин // Приватне право і підприємництво. - 2018. - Вип. 18. - С. 18-24.
22. Кохановська О. Цивільно-правові аспекти реалізації індивідуальних прав і реалізації індивідуальних обов'язків / О. Кохановська // Право України. – 2005. – № 4. – С. 88-91
23. Кравчук В. Створення юридичних осіб Ч.1 / В. Кравчук // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 1. – С.74-83.
24. Кравчук В. Створення юридичних осіб. Частина II. / В. Кравчук // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 2. – С.61-72.
25. Кравчук В. Розмір статутного капіталу юридичної особи / В. Кравчук // ПУ. – 2007. – № 2. – С.70-72.
26. Кравчук В. М. Сутнісні ознаки юридичної особи / В. М. Кравчук // Підприємництво, господарство і право. – 1999. – № 7. – С.31 – 32.
27. Крат В. Особливості правового регулювання філій та представництв / В. Крат // Нотаріат для вас. – 2010. – № 4. – С. 31-37.
28. Крат В. Правове регулювання окремих аспектів ліквідації юридичної особи / В. Крат // Нотаріат для вас. – 2010. – № 9. – С.52-57.
29. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права / І. М. Кучеренко. – К. : Аста, 2004.
30. Кучеренко І. М. Правове регулювання реорганізації підприємницьких юридичних осіб (сучасність і проблеми кодифікації) / І. М. Кучеренко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. Зб.наук.пр.. – К. : Ін-т держави і права НАН України,2002. – Вип. 15. – С. 236-240.
31. Майданик Р. Цивільні відносини: поняття та види / Р. Майданик // Право України. – 2009. – № 8. – С. 20-27.
32. Майданик Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права / Р. Майданик // Юридична Україна. – 2010. – № 2. – С. 56-62
33. Міненкова Н. О. Визначення місця проживання дитини, батьки якої проживають окремо / Н.О.Міненкова // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2007. – № 2-3 (3-4). – С. 40-47.
34. Ромовська З. Цивільна дієздатність громадянина (фізичної особи) (до розробки нового Цивільного кодексу) / З. Ромовська // Право України. – 1995. – № 2. – С. 24-27
35. Спасибо-Фатєєва І. Деякі розсуди про юридичні особи та їх організаційно-правові форми / І. Спасибо-Фатєєва // Право України. – 2007. – № 2. – С. 118-122.
36. Спасибо-Фатєєва І. Проблеми відповідальності в акціонерних товариствах / І. Спасибо-Фатєєва, Д. Луспенник // Юридичний радник. – 2006. – № 3. – С. 29-34.
37. Стефанчук М. О. Адикція як підстава обмеження цивільної дієздатності фізичної особи / М. О. Стефанчук // Університетські наукові записки. – 2006. – № 3-4 (19-20). – С. 173-176.
38. Тархов В. А. Гражданско-правовое отношение / В. А. Тархов. – Уфа, 1993. – 156 с.
39. Трофімов С. Встановлення нотаріусом опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою / С.Трофімов // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 2. – С. 39-40
40. Чорна Ж. Л. Трудовий договір як підстава надання повної цивільної дієздатності / Ж. Л. Чорна // Університетські наукові записки. – 2014. – № 2. – С. 145-149.
41. Чорна Ж. Л. Окремі питання встановлення опіки над фізичними особами / Ж. Л. Чорна // Університетські наукові записки. – 2011. – № 2. – С. 120-125.
42. Чорна Ж. Л. Окремі питання правового регулювання визнання фізичної особи-підприємця банкрутом в Україні / Ж. Л. Чорна // Університетські наукові записки. – 2012. – № 3. – С. 72-76.

1. Антонюк О. Заходи самозахисту цивільних прав та інтересів / О. Антонюк // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 6. – С. 23-27.
2. Белікова С. О. Прокурор як учасник виконавчого провадження у справах щодо захисту прав та інтересів дітей: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокур. України. – К., 2015. – 20 с.
3. Білоусов Ю. В. Судовий захист цивільних прав: окремі питання процесуальної юрисдикції / Ю. В. Білоусов // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 3 (11). – С. 45-50.
4. Горбась Д. Сутність здійснення суб'єктивного цивільного права / Д. Горбась // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 2. – С. 27-29
5. Горбась Д. В. Визначення меж здійснення суб'єктивного цивільного права / Д. В. Горбась // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 2. – С. 111-117.
6. Гринько Руслан Віталійович. Заходи оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокур. України. – К., 2015. – 20 с.
7. Гринько Р. В. Відмова від договору як захід оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах / Р. В. Гринько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2014. – Вип. 28. Т. 1. – С. 111–114.
8. Гринько Р. В. Заходи оперативного впливу та динаміка зобов'язального правовідношення / Р. В. Гринько // Університетські наукові записки. – 2014. – № 2 (50). – С. 168–176.
9. Гринько Р. В. Заходи оперативного впливу та способи самозахисту: порівняльно-правовий аналіз / Р. В. Гринько // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2014. – Вип. 9–2. Т. 1. – С. 159–162.
10. Гринько Р. В. Мери оперативного воздействия отказного характера в обязательственных правоотношениях / Р. В. Гринько // Закон и жизнь (LEGEA SI VIATA). – 2014. – № 9/2 (273). – С. 33–36.
11. Гринько Р. В. Поняття та ознаки заходів оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах / Р. В. Гринько // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2014. – Вип. 3. Т. 1. – С. 136–140.
12. Ємельянчик С. Чи можна видавати дублікат довіреності повіреній особі / С. Ємельянчик // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2006. – № 3. – С. 70-71.
13. Єрух А. Окремі питання посвідчення довіреностей / А.Єрух, Ю. Козьяков // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2006. – № 3. – С.60-66.
14. Жилінкова І. В. Науково-правовий висновок щодо окремих питань представництва за Цивільним кодексом України / І. В. Жилінкова // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 5. – С. 45-47.
15. Журавльов Д. Довіреність юридичної особи та її форма при нотаріальному посвідченні правочину / Д. Журавльов // Нотаріат для вас. – 2006. – № 12. – С. 78-79.
16. Заверуха С. В. Відшкодування збитків як міра цивільно-правової відповідальності / С. В. Заверуха // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 11. – С. 17–20.
17. Заверуха С. В. Значення штрафної та залікової неустойки у цивільному праві / С. В. Заверуха // Університетські наукові записки : часопис ХУУП. – 2013. – № 4. – С. 180–185.
18. Зімов Ч. Здійснення самозахисту в цивільному праві / Ч. Азімов // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 2 (25). – С. 135-141
19. Карнаух Т. Право притримання та самозахист: відмінні та спільні риси / Т. Карнаух // Юридична Україна. – 2006. – № 10. – С. 45-49.
20. Крат В. Переважні права: теоретичний та практичний аспект / В. Крат // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 9. – С. 72-74.
21. Крат В. І. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені нотаріально посвідченою довіреністю / В. І. Крат // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2010. – № 5 (53). – С. 65-69.
22. Кривобок С. Частина підприємства як об'єкт цивільно-правових правочинів / С. Кривобок // Право України. – 2005. – № 8. – С. 36-39.

23. Крукова Н. Окремі питання нотаріального посвідчення довіреностей / Н. Крукова // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 2. – С. 47-50.
24. Кулініч О. О. Інформація як об'єкт цивільних прав / О. О. Кулініч // Університетські наукові записки. – 2005. – № 3. – С. 126-128.
25. Луспенік Д. Реалізація права на самозахист цивільних прав – новела нового ЦК України: поняття і межі здійснення / Д. Луспенік // Адвокат. – 2004. – № 11. – С. 3-8.
26. Луспенік Д. Як самозахистити свої права (Обговорюємо ЦК) / Д. Луспенік // Закон і бізнес. – 2004. – № 7. – С. 4-7.
27. Майстер І. П. Компенсація моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав фізичної особи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокур. України. – К., 2015. – 20 с.
28. Майстер І. П. Значение требований справедливости, добросовестности и разумности для определения размера компенсации морального вреда / И. П. Майстер // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2014. – № 4. – С. 118–121.
29. Майстер І. П. Вина як умова компенсації моральної шкоди, завданої особистим немайновим права фізичної особи / І. П. Майстер // Вісник Національної Академії прокуратури України. – 2014. – № 4(37). – С. 120–127.
30. Майстер І. П. Критерії визначення розміру компенсації моральної шкоди / І. П. Майстер // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 4. – С. 49–54.
31. Майстер І. П. Методи визначення розміру компенсації моральної шкоди / І. П. Майстер // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 11. – С. 76–82.
32. Майстер І. П. Підстави звільнення від обов'язку компенсації моральної шкоди / І. П. Майстер // Університетські наукові записки : Часопис ХУУП. – 2014. – № 2. – С. 177–183.
33. Микласевич О. Категорія «зловживання правом»: поняття та форми / О. Микласевич // Юридичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 30-34.
34. Митровка В. Поняття та підстави представництва за ЦК / В. Митровка // Нотаріат для вас. – 2006. – № 11. – С. 50-58.
35. Онищенко Г. Проблема встановлення межі здійснення суб'єктивного цивільного права / Г. Онищенко // Юридичний журнал. – 2006. – №5. – С. 24-25.
36. Панченко С. С. Правова природа строку у цивільному праві / С. С. Панченко // Університетські наукові записки : Часопис ХУУП. – 2015. – № 3. – С. 87-97.
37. Панченко С. С. Срок действия договора в классификации гражданско-правовых сроков по их назначению / С. С. Панченко // *Legea si Viata*. – 2016. – № 3. – С. 42-45.
38. Панченко С. С. Строк дії договору та строк виконання договірною зобов'язання у цивільному праві: питання взаємозв'язку та розмежування / С. С. Панченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – Вип. 6. Т. 1. – С. 111-114.
39. Пересада Д. С. Особливості цивільної відповідальності у сфері надання медичних послуг [Електронний ресурс] / Д. С. Пересада // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2018. – № 9(3). – С. 50-53.
40. Розізнана Інна Вікторівна. Відшкодування упущеної вигоди за порушення договірних зобов'язань в цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокур. України. – К., 2014. – 20 с.
41. Чорна Ж. Л. Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх та неповнолітніх осіб: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. «Цивільне право і цивільний процес, сімейне право; міжнародне приватне право» / Ж.Л. Чорна. – Львів, 2005. – 19 с.

Тема 5

1. Аникина Г. В. К вопросу о правовом регулировании постмортальной репродукции / Г. В. Аникина // Электронный научный журнал «Наука. Общество. Государство». – 2013. – № 2(2) / <http://esj.pnzgu.ru/files/esj.pnzgu.ru/soder%27anie%2013%282%29.pdf>
2. Анікіна Г. В. Особливості правового регулювання трансплантації органів від померлого донора / Г. В. Анікіна // Юридична Україна. – 2010. – № 10. – С. 68-75.

3. Анікіна Г. В. Перспективи легалізації еутаназії в Україні / Г. В. Анікіна // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 25–34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09agvevu.pdf>.

4. Макухіна М. В. Політико-правові аспекти захисту життя людини на сучасному етапі розвитку суспільства / М. В. Макухіна // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Вип. 9. Політичні науки. – Миколаїв: Видавництво МДГУ, 2002. – С. 89-91.

5. Данильченко О. В. Цивільно-правовий захист немайнових прав фізичної особи за законодавством України [Електронний ресурс] / О. В. Данильченко // Молодий вчений. - 2018. - № 5(2). - С. 603-607.

Тема 6

1. Авраменко С. М. Поняття цивільно-правового договору як регулятора договірних відносин [Електронний ресурс] / С. М. Авраменко, С. В. Мирославський // Молодий вчений. - 2018. - № 6(2). - С. 354-356.

2. Бродовських С. О. Спирні питання державної реєстрації договору в цивільному праві України / С. О. Бродовський // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2007. – № 1 (2). – С. 5-8.

3. Жеков В. І. Деякі питання визнання договору недійсним або неукладеним / В. І. Жеков // Університетські наукові записки. – 2005. – № 3. – С. 129-132.

4. Заверуха Т. М. Відплатність як економічна та правова категорія / Т. М. Заверуха // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2014. – Вип. 6-2. Т. 2. – С. 7–11.

5. Заверуха Т. М. Презумпція відплатності цивільно-правового договору / Т. М. Заверуха // Університетські наукові записки : Часопис ХУУП. – 2014. – № 4. – С. 96-103.

6. Заверуха Т. М. Синтетичний підхід до визначення поняття договору у цивільному праві / Т. М. Заверуха // Університетські наукові записки. – 2010. – № 3. – С. 70-76.

7. Самбир О. Правовая природа прав поручителя, исполнившего обязательство / О. Самбир // *Leges si Viata*. – № 9/2. – С. 156–159.

8. Сібільов М. М. Співвідношення актів цивільного законодавства і договору та базові моделі регулювання договірних відносин за чинним Цивільним кодексом України / М. М. Сібільов // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 4 (12). – С. 15-19

9. Чорна Ж. Л. Щодо питань дійсності, моменту укладення та державної реєстрації іпотеки [Текст] / Ж.Л.Чорна // Університетські наукові записки. – .2013. - № 4. – С. 161-167.

Тема 7

1. Заверуха С. В. Меры защиты и меры ответственности за нарушение договоров о передаче имущества в собственность: к вопросу соотношения правовых категорий / С. В. Заверуха // Электронный научный журнал «Наука. Общество. Государство». – 2013. – № 2 (6). – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://esj.pnzgu.ru/files/esj.pnzgu.ru/zaveruha_sv_13_2_06.pdf.

2. Заверуха С. В. Неустойка як штраф і компенсація за договорами про передачу майна у власність / С. В. Заверуха // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія: Право. – 2013. – № 22. Ч. II. – Т. 1. – С. 216–220.

3. Заверуха Т. М. Особливості натуральної форми виявлення відплатності договору ренти / Т. М. Заверуха // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2014. – Вип. 12. Т. 2. – С. 42–45.

4. Заверуха Т. Н. Формы возмездности договора мены (бартера) / Т. Н. Заверуха // Закон и жизнь (LEGEA SI VIATA). – 2015. – № 3/2 (279). – С. 21–25.

5. Кальниченко А. Деякі питання, що можуть виникати при укладенні договорів купівлі-продажу земельних ділянок / А. Кальниченко // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2006. – № 3. – С. 49-52.

6. Місяць А. П. Відчуження майна особою, якій воно належить на праві власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. П. Місяць. – К., 2014. – 19 с.

7. Олефіренко А. М. Договір купівлі-продажу підприємства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. М. Олефіренко. – К., 2013. – 18 с.

8. Поплавська М. В. Право споживача на інформацію про продукцію за законодавством України та ЄС (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Поплавська М. В. – К., 2015. – 20 с.

Тема 8

1. Самбір О. Є. Договорная суброгация: опыт зарубежных стран и перспективы введения в Украине / О. Є. Самбір // Электронный научный журнал «Наука. Общество. Государство». – 2013. – №2 (2) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: esj.pnzgu.ru

2. Самбір О. Є. Суброгация прав кредитора майновому поручителю / О. Є. Самбір // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 5. – С. 87-94.

3. Самбір О. Є. Суброгация прав кредитора третій особі [Електронний ресурс] / О. Є. Самбір // Університетські наукові записки. - 2012. - № 3. - С. 117-124.

4. Самбір О. Є. Суброгация та регрес: до питання про співвідношення понять / О. Є. Самбір // Університетські наукові записки. – 2013. – № 1. – С. 140-147.

5. Самбір О. Є. Суброгация та цесія: до питання про співвідношення понять / О. Є. Самбір // Університетські наукові записки. – 2013. – № 3. – С. 197-203.

6. Самбір О.Є. Суброгация в цивільному праві України / О.Є. Самбір: монограф. / О.Є. Самбір - X. - 2015.– 163с.

Тема 9

1. Гринько С. Д. Відповідальність держави за шкоду, завдану судовими і правоохоронними органами: порівняльно-правовий аналіз / С. Д. Гринько // Приватне право і підприємництво. – 2013. – Вип. : 12. – С. 181–184.

2. Гринько С. Д. Вітчизняна концепція деліктних зобов'язань / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2012. – № 1. – С. 287-294.

3. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : монографія / С. Д. Гринько; за наук. ред. Є. О. Харитонова. – Хмельницький : ХУУП, 2012. – 724 с.

4. Гринько С. Д. Деліктоздатність неповнолітніх фізичних осіб за цивільним законодавством України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аспект / С. Д. Гринько // Часопис цивілістики: науково-практичний журнал. – 2015. – Вип. 19. – С. 158–165.

5. Гринько С. Д. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди особі / С. Д. Гринько // Часопис цивілістики. – 2014. – Вип. 17. – С. 148–153.

6. Гринько С. Д. Причинно-наслідковий зв'язок як об'єктивна умова виникнення деліктних зобов'язань в Україні / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2010. – № 2. – С. 66-79. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. // ОВУ. – 2011. – № 45. – Ст. 1823.

7. Гринько С. Д. Простий випадок (casus) як підстава звільнення від деліктної відповідальності за римським правом і законодавством України та європейських країн / С. Д. Гринько // Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 12. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України, 2012. – С. 175-178.

8. Гринько С. Д. Шкода і збитки як умови цивільно-правової відповідальності: порівняльно-правовий аналіз / С. Д. Гринько, С. В. Заверуха // Університетські наукові записки. – 2012. – № 4. – С. 101–110.

9. Гринько С. Д. Юридичні особи як суб'єкти деліктних зобов'язань за цивільним законодавством України та європейських країн: порівняльно-правовий аспект / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2013. – № 3. – С. 101–108.

10. Гринько С. Д. Значення вини в деліктних зобов'язаннях / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2009. – № 2. – С. 51-57.
11. Гринько С. Д. Значення вини потерпілого в деліктних зобов'язаннях / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2009. – № 3. – С. 55-60.
12. Гринько С. Д. Протиправність як обов'язкова ознака завдання шкоди для виникнення деліктних зобов'язань: історико-правовий аспект / С. Д. Гринько // Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 9. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України, 2010. – С. 84-88.
13. Лесько Ю. В. Володілець транспортного засобу як суб'єкт цивільно-правової відповідальності / Ю. В. Лесько // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». - 2015. – Вип. 6. Т. 1. – С. 97-101.
14. Лесько Ю. В. Особенности обязательств, возникающих вследствие причинения вреда взаимодействием нескольких транспортных средства / Ю. В. Лесько // *Legea si Viata*. – 2016. – № 4. – С. 39-42.
15. Лесько Ю. В. Поняття та ознаки джерела підвищеної небезпеки / Ю. В. Лесько // Університетські наукові записки : Часопис ХУУП. – 2015. – № 3. – С. 74-86.
16. Чорна Ж. Л. Відповідальність за шкоду, завдану неповнолітніми у цивільному праві України [Текст] / Ж.Л. Чорна // Університетські наукові записки. -2015. – № 3. – С. 51-59.

Тема 10

1. Актуальні проблеми спадкового права : навч. посіб. / За ред. Ю. О. Заїки, О. О. Лов'яка. – К. : КНТ, ЦУЛ, 2014. – 336 с.
2. Буркацький Л. К. Спадкове право України: теорія, коментарі, практика, зразки заяв: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. / Л. К. Буркацький. – К. : Ін Юре, 2008. – 384 с.
3. Васильченко В. В. Римське спадкове право на тлі права сучасного. Монографія / В. В. Васильченко. - Запоріжжя: Верже, 1999. – 130 с.
4. Все о наследовании: (Коммент. действующего в Украине законодательства о наследовании имущества по закону и по завещанию) / Сост. и автор коммент. Ч. Н. Азимов и др. – Харьков: РИП «Оригинал», 1993. – 64 с.
5. Жолондівський Л. О. Спадковий договір як різновид цивільно-правових договорів [Електронний ресурс] / Л. О. Жолондівський, О. О. Присяжна // Молодий вчений. - 2018. - № 4(2). - С. 673-676.
6. Заїка Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні: Монографія / Ю. О. Заїка. – К.: НАВСУ, 2004. – 288 с.
7. Коротюк О. В. Заповіти: роз'яснення, зразки нотаріальних документів, судова практика: навчально-практичний посібник / О. В. Коротюк. - К.: Юрінком Інтер, 2012. – 184 с.
8. Мазуренко С. В. Спадковий договір у цивільному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Мазуренко С. В. - Одеса, 2004 . – 194 с.
9. Мегедь К. В. Практичні питання спадкування за цивільним законодавством України [Електронний ресурс] / К. В. Мегедь // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2018. - № 2(1). - С. 99-101.
10. Немков А. М. Очерки истории наследственного права / А. М. Немков. - Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1979. - 95 с.
11. Спадкове право. Практика застосування нотаріусами України / В. М. Марченко, Т. А. Борисова, О. Л. Величко. – Х.: Страйд, 2012. – 736 с.
12. Спадкування за законодавством України. Коментар. Судова практика / Рябоконь Є. О., Фурса С. Я., Заїка Ю. О. та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 336 с.
13. Спадщина. Законодавство, міжнародні конвенції, судова практика, методичні рекомендації, роз'яснення. Практичний посібник. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 280 с.
14. Фурса С. Я. Спадкове право. Теорія та практика. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002. – 496 с.

15. Шахрайчук І. А. Спадкове право України (ретроспективний аналіз). Навч. Посібник / І. А. Шахрайчук. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2000 – 222 с.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.dvs.gov.ua/> — Державна виконавча служба України.
3. <http://www.ccu.gov.ua/> — Конституційний Суд України.
4. <http://www.scourt.gov.ua/> — Верховний Суд України.
5. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
6. <https://www.facebook.com/supremecourt.ua/> — Верховний Суд.
7. <https://court.gov.ua/> — Судова влада України.
8. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
9. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
10. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
11. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
12. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
13. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
14. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук

_____ М. Б. Гарієвська
_____ 2018 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
_____ 2018 року, протокол № ____.

Завідувач кафедри _____ С.Д.Гринько
_____ 2018 року

Декан юридичного факультету
_____ С. А. Крушинський
_____ 2018 року

Погоджено методичною радою університету _____ 2018 року,
протокол № ____.

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун
_____ 2018 року

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри цивільного права та процесу,
к.ю.н.

_____ М.Б. Гарієвська

16 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу

17 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ С.Д. Гринько

17 вересня 2020 року